

Justícia Social

20 cts.

SETMANARI SOCIALISTA

Redacció: Pl. 11. - BARCELONA

AL TOMBAR L'ANY

A l'hora que els potentats i els feliços de la terra, oblidats de tot,—fins de la pròpia abjecció—liben a la glòria d'Hermes les perfumades escumejants begudes i, amb el dringar dels tallats cristalls, saluden l'any que comença ubriquant-se en el torb sensual de la disbauxa grassa i espesa, NOSALTRES, corpren ben altrament per la solemnitat de l'hora, volem també alçar amb les dues mans la nostra copa buida, com el càlzer d'una liturgia nova. Tràgiques, les hores, destil·len gota a gota la essència de la dolor universal, amarga fel entre les fels amargues. Amb un magne gast de superació, libem amb ella, treballadors de Catalunya!

Pels que treballen i sofreixen.

Pels que pensen amb dolor.

Pels perseguits i pels vençuts,

Pels ignorats i pels menyspreuats.

Pels que coneixen la divina joia de patir pels altres

Pels que són becats pels mateixos que volen redimir.

Pels que són fidels a l'ideal.

Pels pobres d'esperit que viuen en les tenebres de la ignorància.

Pels que han caigut generosament per aplanar-nos el camí.

Pels que cauran en les lluites noves.

Pels que, en la negror de la nit, serven encesa una llàntia a l'impossible.

Pels rebels, pels heterodoxes, pels herois.

Pels HOMES!

I a tu, company, que tens entre reixes esclau el cos miserable mentre una ala de rebeldia i una altra d'abnegació s'emporten el teu esperit indòmit pel Atzur Immortal, a tu, i a la teva companya abandonada, i a la teva mare velleja, i a les teves germanes que ploren, i als teus fills que demaden pa, amb tota la efusió del nostre dolorit cor de germà, et diem emocionadament:»

—ANY NOU, VIDA NOVA!

Als nostres col·laboradors

Disminuida la nostra redacció per la baixa dels companys empresonats hem restat sense llur valuosa col·laboració. Altrament, pel nostre anheli de confeccionar un Número Extraordinari digne de l'interès benèvol dels nostres amics, ens trobem a darrera hora que el treball acumulat rebassa amb fort escreix la capacitat de les nostres vuit pàgines i així hem de guardar per edicions pròximes, amb fort sentiment, articles i dibuixos del més alt interès. Per a fer lloc al major nombre de col·laboradors hem començat sacrificant els articles escrits pels companys de redacció. Els nostres companys escriptors i artistes sabran excusar-nos. Ho demanem especialment a la il·lustre escriptora Sara Llorens de Serra: Per haver-nos arribat amb retrac no podem publicar fins dissabte vinent el seu magnífic article.

Perquè som socialistes

Cal només donar una mirada pel món, per comprendre que per tots indrets hi ha plantejats greus problemes la solució dels quals està fora del abast de la classe capitalista, detentadora del poder i de les riqueses de tots els països.

Això equival a dir que mentre subsisteixi l'organització social present no hi haurà en el món un moment de pau entre els homes, doncs aquests problemes no poden ésser solucionats més que per l'abolició dels privilegis de que disfruten els elements improductors.

Més qui ha de realitzar aquesta magna obra d'equitat i de justícia?

No seràn pas els partits polítics burgesos els que la intentin, ni serà cap institució ni organisme dels infinits que subsisteixen patrocinats pels governs o per la burgesia.

Aquesta ha de ser obra del Socialisme, que aspira a aconseguir la igualtat econòmica, la supressió del salari i la desaparició total i absoluta de tota mena de privilegis, fent de la humanitat, en lluita constant i perpètua, producte de les passions desfermades dels actuals directores, un organisme harmònic en el qual els interessos de home a home no estiguin en pugna, on ningú pugui apropiarse el producte de l'esforç d'altri i on la activitat i el saber tinguin per

únics objectius l'obtenir nous perfeccionaments i noves invencions en el camp de la tècnica que vinguin a fer la vida més bella i més enlairada per tots els éssers humans.

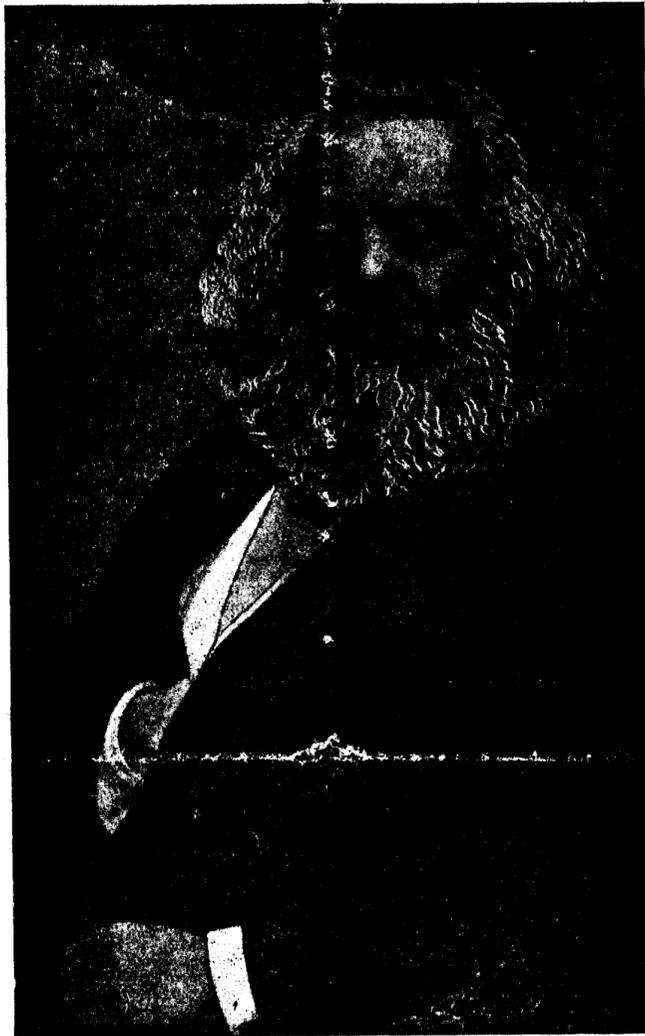
Tal es, en síntesis, l'aspiració del socialisme, convencuts que la burgesia i totes les institucions per ella patrocinades estan incapacitades per a obrir a la humanitat nous horitzons que l'apartin del materialisme brutal en que es mou, entenem que el deure de tots els obrers i de tots els que sentim anhels de llibertat i de justícia, està en abraçar el socialisme com a única esperança de salvació del poble, treballant resoltament per la seva implantació en el món.

En el dit estudi, que fou publicat i adreçat a tots els organismes, polítics i econòmics del món, es demostrava mitjançant estadístiques i gràfics i amb la opinió dels directors competents de grans empreses, que en totes les indústries en que ha estat escursada la jornada de treball, la minva de la producció ha sigut tan sols transitoria.

No obstant, el socialisme va sumant incessantment nous adeptes, formant a diari noves legions en tots els països i constituint la única esperança de redempció dels homes.

Per tenir aquesta esperança arrelada, som socialistes.

J. Comaposada

KARL MARX

LLOSA VOTIVA

SIA PER VOS AQUEST ANY NOU, CARÍSSIM,
AUBA SERENA D'UN BELL JORN DE GLORIA,
PORTIC FRONTAL D'INCOMMUVIBLE TEMPLE,
PLACID AUGURI.

SACRA QUIETUT EN EL RIBOS PACÍFIC
L'ANIMA VOSTRA COM UN BALSAM OMPLE;
PRODIGUES VESSIN SOBRE VOS LES HORES
OMBRA I ROPICIA.

GABRIEL ALOMAR.

El problema de la producció

Abans d'ésser legislada la jornada de les vuit hores, l'Oficina Internacional del Treball feu un raonat estudi del desenvolupament de la producció en les més importants indústries de les principals nacions.

En el dit estudi, que fou publicat i adreçat a tots els organismes, polítics i econòmics del món, es demostrava mitjançant estadístiques i gràfics i amb la opinió dels directors competents de grans empreses, que en totes les indústries en que ha estat escursada la jornada de treball, la minva de la producció ha sigut tan sols transitoria.

N'hi ha hagut prou amb una investigació de l'organització del treball i amb l'aplicació en la branca de la indústria interressada dels més avançats medis moderns del maquinisme, per a que poc temps després s'hagi pogut arribar al tipus de producció d'abans.

Inspirant-se en tot això i en un sentit humà i progressiu, fou com va donar-se compliment a la aspiració del proletariat internacional en la seva demanda. de la jornada de vuit hores Aquesta reforma està considerada com la més important de totes les legislades fins avui, i

en la nostra terra estava reservat a un aguilot representatiu de la plutocràcia catalana, el qualificar-la de inoportuna.

Pot dir-se què d'ençà que la llei fou feta, no ha deixat d'estar en perill. El capitalisme internacional no ha deixat de conspirar un sol moment per a enderrocar-la. Un jorn amb l'escusa de minvar l'enlairat preu dels queviures, un altre amb la de cercar solució a la crisi de la producció, després parlant de l'exemple d'Alemanya, no passa dia que no sigui minada la concessió que fou feta als treballadors del món.

Es veritat que la economia del món està desballestada, però ho està, no per la implantació de les vuit hores en totes les indústries, sinó per la guerra última en que per assolir la victòria cada Estat trasbalsà la producció del seu país. El nostre ha sigut un dels pocs que podria haver fet una veritable revolució en la seva indústria, per la gran demanda que experimentà amb motiu de la guerra. Malgrat d'això tothom sap el que han fet els productors del nostre país. Descomptades algunes empreses importants de la filatura, teixits i de la metal·lúrgia, ben poques han renovat l'utilitat i avui la producció és feta amb una trentena d'anys d'enderreament. Es comprén que una indústria així hagi de tenir per sòcol un aranzel immoral, i que els productors picarien sorollosament de mans si pogués ésser presa per l'Estat alguna disposi-

ció referent a la jornada de treball.

Mentrestant, ja fan el possible per a que aquesta última sigui una ficció, mitjançant les hores extraordinàries.

Però és que no es pot intensificar la producció sens anar a l'esgotament físic de l'home convertit en màquina?

L'aplicació del modern maquinisme a totes les indústries, l'organització científica del treball, fent que aquest es faci tan atractiu com sigui possible al factor humà, la utilització de fitxes de cost, la reducció d'aquest mitjançant la standardització, una raonada organització de compres als llocs d'origen de les matèries que han d'ésser transformades, anant a la supressió d'intermediaris inútils, una acurada organització comptable i altres aspectes de la qüestió que podríem fer constar, tots ells poden contribuir a una major producció, que abans de la guerra malgrat de la jornada de vuit hores.

Però contra tot això hi ha l'egoisme i el rutinisme dels mals anomenats productors.

I és també per això mateix que tot home que no tingui cegada la raó pels interessos creats, ha de convenir amb nosaltres que el socialisme i la organització de la producció feta a base cooperatista és sols el que podrà fer que la indústria i el comerç d'avui—que no tenen altre finalitat que el guany—passin a ésser el compliment d'un servei de la societat.

J. Durán i Guardia.

El moment polític

Quan alguna ploma maliciosa havia afalagat la insània de la genteta amb sensacionals inspeccions municipals que havien de conduir a presiri als malversadors de cabals públics, s'obren de bat a bat les portes de la presó per engolir la riuada d'uns regidors que hi entren amb el cap alt, net el cor i ferma la voluntat, ciutadans honrats que han caigut sota el pes dur de «la llei» per llur adhesió a uns ideals. Solament a Barcelona han estat empresonats els Srs. Matons, Durán Reynals, Martí Esteve, Bremon, Ricolà, Tusquets, Barbey i Trius.

Des de les nostres planes hem combatut en algun moment la política defensada per «La Publicitat» i seguim a igual distància del ideari burgès, magre i monotònic del col·lega. Per això mateix volem expressar ara al seu director empresonat, Sr. Martí Esteve la nostra simpatia al ciutadà i al polític perseguit per la justícia dels homes.

Per les comarques catalanes, són incontables els encartats en processos per delictes polítics i lancats dintre reixes. En Romà Sol, conceller de la Mancomunitat de Catalunya és al Castell de Lleida.

Són també a la presó els companys, Casals, Carrové, Alcántara, Leandre Mas, Vallejo, Felin i Codina, Ràfols, Nadal, Artigues i altres.

La llista feixuga dels presos per delictes polítics i socials va estenent-se encara.

Cap paraula inútil.

Altres dos companys a la presó

Els nostres volguts amics, Manuel Alcántara Gusart company de redacció, i el Dr. Cosme Rofes, constant col·laborador, han estat empresonats per ordre governatiu. No hem de dir amb quina emoció rebrem aquesta nova i amb quin sentiment la comuniquem avui als nostres lectors.

Dies d'angoixa són els actuals. Dies de prova també. Ara més que mai cal serenitat per judicar els esdeveniments i per no deixar-se arrossegar pel pessimisme. Els companys Alcántara i Rofes i els demés empresonats sabrán dur la seva dignitat d'homes civilment íntegres. Ans allà on les circumstàncies ho exigeixin. N'estem segurs.

Tanmateix, JUSTÍCIA SOCIAL, al lloc de sempre, fa vots per a llur prompta lliberació.

No volem esmentar res de l'obra, prou coneguda, del amic Alcántara, per tractar-se d'un dels nostres, d'un company de redacció. Raons semblants aturen la nostra ploma per parlar de l'amic Rofes. Tota l'intensa obra social realitzada pel municipi de Montgat pot dir-se que es deu a la seva iniciativa. El seu apostolat cívico de cada dia li ha atret la veneració dels humils i el respecte dels poderosos. Un germà dels pobres, un pare dels orfans, un amic dels desvalguts, aquest es el nostre company empresonat.

Revista Internacional. - Balanç de l'any 1923

Dos fets importantíssims assenyalen el començament i la fi de l'any 1923. En els primers dies de l'any, francesos i belgues ocupaven la conca del Ruhr i Europa es carregava d'engonies i malestara; en els darrers dies de l'any, Alemanya repren les seves relacions directes amb França i Bèlgica, el treball en el Ruhr torna a normalitzar-se i apunten en l'horitzó les primeres llusors de bonança.

Centenar de morts i ferits; milers d'empresonats i milers de llars desfetes; la producció i la riquesa d'una regió activa i prospera suspeses i esclafades, veus aquí el balanç de la política d'agressió de França i Bèlgica i de la inútil resistència passiva d'Alemanya. Les dues parts han cedit, particularment la debilitada Alemanya. Però ningú no ens podrà demostrar d'una manera objectiva i pràctica els beneficis de França i Bèlgica resultants d'aquesta aventura la qual en la més favorable de les hipòtesis pot oferir com a màxima avaluació la debilitació del adversari a costa de la pròpia.

Hem de dir, però, que tal com estan avui estructurades, França i Bèlgica d'una part, i Alemanya, de l'altra, no hi caben altres termes de transacció i arranjanent del difícil problema de les reparacions. França i Bèlgica estan malaltes i tur malaltia no ha sigut causada, sinó agravada, per la guerra. França necessita un sanejament radical de les seves finances i de la seva política colonial. El capitalisme francès no ha evolucionat com calia i resta desarticulat i tímida des de que Anglaterra i Nord-Amèrica li han inutilitzat el camp de les seves espèculacions. L'enfonsament de la economia russa ha acabat de desorientar-lo, i, unificament, una sàbia i enèrgica improvisació de metròpoli, podria donar direcció i organització a les forces capitalistes i llevar-li la tortura de la pròpia defensa que és la obsessió dels organismes depauperats. Dissortadament per la França burgesa i capitalista, no hi ha en l'escenari polític de la gloriosa nació homes capaçs d'una tan gran empresa. Tenim molts motius per a creure que el centralisme és una de les causes d'aquesta esterilitat.

Bèlgica és senzillament la germana de França. Mancada de motius fonamentals per a existir com a nació, té de més el cor de la divisió cada dia més accentuada de la seva població valona i flamenc. La colònia del Congo li sobra i li fa nosa, i li manca valor per a disposar-ne negudament. Un govern intel·ligent i previsor liquidaria aquella extensa possessió en benefici de l'aminoració del deute que és avui per avui la seva més gran enguina i ço que cal remeiar amb tota urgència.

Alemanya, vigorosa encara i més compenetrada cada dia amb la seva difícil situació, té la seva vida i el seu perveir vinculats amb el triomf de la seva democràcia. Si aquesta logra reduir les forces reaccionàries, Alemanya se salvarà facin el que vulguin França i Bèlgica. Així ho creu Anglaterra i per això fa una política apart de les seves antigues aliades. El paper d'Anglaterra es de no deixar arribar el drama a situacions desesperades i insolubles. Està bé el cercol que s'ha fet al voltant d'Alemanya, i amb això Anglaterra creu que pot dormir segura. Ara cal que Alemanya s'aixequi, perquè, sense ella, tampoc es concebeix Europa.

L'any 1923 ha deixat gairebé inalterada la preponderància dels elements conservadors en aquests països, si exceptuem Anglaterra la qual segueix la seva normal evolució vers el Socialisme. Bonar Law i Baldwin, homes de comprensió i de tacte, han hagut de convence'rs des del poder que la vella nació s'obstinava en conservar-se eternament jove. L'esforç

d'acomodació i d'adaptació és més feliç a Anglaterra que a cap altra lloc car tot reposa allí sobre bases més sòlides. Però la llibertat il·lumina les consciències i la evolució es desplega sense altre dany sensible que la extirpació de l'exclusivisme atàvic caracteritzat per un internacionalisme que no coneixia. Han passat centúries llargues durant les quals Anglaterra ha influenciat el món. Ara és el món que envaeix la Gran Bretanya, la qual, per primera volta se sent superada i rendida.

Rússia declina vers una composició raonable de democràcia socialista i economia burgesa. L'any 1923 senyala una etapa decisiva en la fixació de la latitud ponderable. La Federació de les Repúbliques soviètiques, les concessions atorgades a diferents grups capitalistes estrangers. La represa de l'exportació activa i metòdica, el reconeixement de qualques formes de propietat territorial a estrangers, tot fa creure que les masses obreres de Rússia han après a desdoblir les funcions de govern i a combinar l'aplicació dels nous principis amb el corrent immediat de la vida. És un altre espòc d'adaptació per l'estil del que esmentàvem, no més que si a Anglaterra prepara l'adveniment del Socialisme, a Rússia consolida el triomf de la Revolució de 1917.

Al proper Orient, l'any 1923, ha influenciat la República otomana després de la laboriosa conferència de Lausana. Ha enderrocat i líquidat el govern de Stambulsky a Bulgària, la nació balcànica de més fortes inquietuts espirituals. Ha mantingut la Grècia en convulsions revolucionàries i l'ha deixada en camí d'assolir la seva pau interna mitjançant un canvi de règim i el retorn de Venizelos.

A l'Orient llunyà, Xina afirma la seva vocació de viure lliure de intrusions estrangeres i afaixca les seves institucions republicanes. El Japó, colpit per la catàstrofe sísmica del primer de Setembre, demostra el seu vigor indomable, començant la reconstrucció de Yokohama i Tokio amb un projecte gegantí que posarà aquestes ciutats a una altura molt superior a l'anterior als terratrèmols. L'Indoxina dona senyals d'un despertar polític que trascendeix a l'Arxipièlag malai i que algun dia pot preocupar a França. I a la Índia els extremistes obtenen una victòria electoral molt extensa i un dels seus líders, Cas, es crida a assumir el poder a la província de Bengala.

A Amèrica, la mort de Mr. Harding, president dels Estats Units, ha accentuat encara més la política d'apartament dels diversos conflictes europeus derivats de la guerra. Mr. Coolidge, el president actual, encarna la tendència predominant en aquell país d'obviar el rastre de la política romàntica i generosa de Mr. Wilson. A Mèxic, després de quatre anys de pau i d'un treball eficaç de organització del país sobre bases socialitzants, els antagonismes de dos candidats a la Presidència de la República, Calles i Huerta, clouen l'any amb un esclat revolucionari que únicament l'autoritat moral del president Obregon pot aconseguir l'apagar sino abatere. Xile i l'Argentina inicien una política d'economies i Brasil pert el cèlebre polític Ruy Barbosa.

Durant l'any 1923 no hi ha hagut cap nova guerra internacional i ben pocs conflictes interns que hagin fet vessar sang humana. L'epopeia del Sinn Féin a Irlanda ha tingut durant aquest any una llanguida fi. Les revolucions comunistes d'Alemanya i el moviment separatista rhenià han tingut poca importància. La revolució agro-comunista de Bulgària va ésser violenta, però breu. I el pronunciament del coronel Metaxas a Macedònia fou un simple simulacre militar. Si l'aspecte general polític del món ha

ART

millorat en el curs del 1923, res supera la satisfacció de poder consignar que ha sigut un any excepcionalment afortunat en senyalar un període de pau i de respecte per la vida humana. Fins els tribunals populars s'han sentit inclinats a la benignitat: si un jurat absolia a Conrad, un altre jurat ha absolt a Gormale Berton. Si el govern dels Soviets comutava la pena capital al biabe Chieplac per la cadena perpètua, el govern d'Espanya concedeix la mateixa gràcia al caporal Sanchez Barroso, cap dels rebeyats de Màlaga. I cap any l'amnistia del 14 de juliol a França havia tingut una tan gran extensió que afortunats, entre ells Marty, un dels mariners de la flota francesa que aixecaren la bandera comunista al Mar Negre!

Socialisme

L'any 1923 es caracteritza per la tendència predominant en tot el món socialista a l'ajustament i consolidació de les forces proletàries. Verificació de la fusió dels independents i socialdemòcrates d'Alemanya, la creació d'una Internacional única havia vençut el principal obstacle. Per això en el Congrés celebrat a Hamburg el mes de març darrer fou tasca relativament fàcil la de fondre en una sola la segona Internacional i la Internacional de Viena i obtenir ensembla l'adhesió, en principi, de diversos partits locals o nacionals que no s'havien sumat a l'una ni a l'altra. Manca, es clar, que cada partit nacional rati-

fiqui la seva adhesió a la nova Internacional per a que aquesta, investida de la indispensable autoritat, cridi, d'uns directores intel·ligents i hàbils, hem observat com decreixia sensiblement durant l'an 1923 el prestigi d'un mot que sempre ha estat en contradicció amb les essències del socialisme. La paraula «dictadura» s'esborra lentament del llenguatge dels homes lliures i particularment del lèxic dels homes que guien la gran Federació soviètica. En son lloc els conceptes «cooperació», «capacitació», «eficàcia», tenen un sò més escaient, i les masses proletàries d'Europa les escolten amb major complença. Rússia, com ja hem dit abans, se situa, s'aixilla i democràtiques—recupera a tot arreu els seus prestigis i guanya totes les consciències. Familiaritzats amb les justificades impicències d'esperits lleials i ben germans del nostre, som els primers en reconèixer que la visió total del vastíssim problema que planteja a la humanitat el triomf del socialisme resta sovint alterada per la necessitat urgent de remoure ses seculars que arriben a inspirar una repugnàcia i un odi invencibles. Però volem viure de realitats i no volem exposar els nostres principis a contingències de lluita i menys a triomfs fàcils o casuals. El socialisme neix i ha de neixer normalment. No pot anticipar-se, ni improvisar-se. Cosa impossible fora retornar el fetus a la matriu i cosa exposada i prrlllosa el subjertar-lo a una incubació artificial o a un exercici prematur.

Els que mirem a Rússia no amb un esperit afinat de crítica sinó amb l'humors neguit de veure reeixir aquell esforç gegant d'un poble martir i d'uns directores intel·ligents i hàbils, hem observat com decreixia sensiblement durant l'an 1923 el prestigi d'un mot que sempre ha estat en contradicció amb les essències del socialisme. La paraula «dictadura» s'esborra lentament del llenguatge dels homes lliures i particularment del lèxic dels homes que guien la gran Federació soviètica. En son lloc els conceptes «cooperació», «capacitació», «eficàcia», tenen un sò més escaient, i les masses proletàries d'Europa les escolten amb major complença. Rússia, com ja hem dit abans, se situa, s'aixilla i democràtiques—recupera a tot arreu els seus prestigis i guanya totes les consciències. Familiaritzats amb les justificades impicències d'esperits lleials i ben germans del nostre, som els primers en reconèixer que la visió total del vastíssim problema que planteja a la humanitat el triomf del socialisme resta sovint alterada per la necessitat urgent de remoure ses seculars que arriben a inspirar una repugnàcia i un odi invencibles. Però volem viure de realitats i no volem exposar els nostres principis a contingències de lluita i menys a triomfs fàcils o casuals. El socialisme neix i ha de neixer normalment. No pot anticipar-se, ni improvisar-se. Cosa impossible fora retornar el fetus a la matriu i cosa exposada i prrlllosa el subjertar-lo a una incubació artificial o a un exercici prematur.

Perquè la participació directa en el governament dels estats ha rebut aquest any la darrera executoria de inutilitat. El gabinet socialista de Branting va dimidir el dia 6 d'abril a causa del conflicte dels obrers sense feina. Es tracta d'elements de primera qualitat: Branting és un socialista de clara visió i un del homes més ben preparats per a assumir funcions de poder, i Suècia és un dels països de més forta cultura i que compta amb una burgesia i un proletariat altament experts i conscients. El fracàs del ministeri Branting a Suècia és la darrera lliçó que'ns calia aprendre per a mantenir-nos en la convicció de que el socialisme, per ara, ha de quedar-se en la oposició i ha de influir en la

mesura possible les resolucions dels governants sense, però, compartir llur responsabilitat. En aquestes condicions el plebiscit popular ha sigut resoltament favorable al socialisme en les eleccions generals d'Àustria i de Gran Bretanya. En eleccions parcials els sufragis obrers han donat també victòries molt significatives als socialistes a França, Suïssa, Holanda, Canadà, Argentina i Austràlia. No pot quedar sense esment l'esclatant triomf de la candidatura socialista a Madrid el 29 d'abril passat. Els comunistes, en canvi, han sofert sensibles derrotes en eleccions parcials i no han conseguit fer reeixir un sol de llurs candidats en les eleccions generals d'Àustria i de Gran Bretanya. Resulta doncs evident que el proletariat internacional ha decidit adoptar les tàctiques socialistes entenent que son les que ofereixen resultats més pràctics en la lluita per al triomf del gran ideal. En els diferents congressos celebrats en el decurs de l'any, el socialisme ha demostrat una robustesa i una ufavor encoratjadores. Demés del Congrés d'Hamburg—en el qual hi havien trenta nacions representades i pot considerar-se el més important esdeveniment de l'any 1923—va celebrar-se pel febrer el Congrés de Lille en el qual va demostrar-se que el Partit socialista era la força política organitzada de França que comptava amb efectius més considerables; el Congrés del Partit socialista argentin celebrat a primers d'Octubre a Mar del Plata, va deixar la sensació de que els obrers d'aquell país constituïen ja una poderosa força de govern; el Congrés socialista de Milà, de primers de novembre, indica la rapidesa sorprenent amb que ha pogut reitor-se el socialisme italià després de tan amargues proves; i el Congrés de dones socialistes de Bèlgica palesa el treball de saturació que ha pogut realitzar el socialisme a través de guerres, persecucions i lluites de tota mena. Si les forces polítiques socialistes de tot el món han continuat nodrint-se i consolidant-se, els efectius de les organitzacions sindicals han sofert durant l'any 1923 una mitja molt considerable particularment a Anglaterra, Alemanya, Itàlia, França, Suècia i Polònia. Les causes d'aquesta baixa en el nombre d'obers sindicats son múltiples i no poden ésser tractades en termes generals. Si a un país és la manca de treball, a un altre son dissenyons locals i capillatjes nocius. Si qualche cosa de comú tenen les baixes soferetes pels organismes obrers es la de representar una depuració natural i espontània. Molts que estrenyien les rengles quan havien de produir-se incessantment noves peticions i havien d'obtenir-se noves aventages, deserten ara del companyerisme i dels deures sindicals i, al-guns d'ells, fins se sumen a la reacció. Entenem que es un comentari completament imparcial dir que malgrat les pèrdues numèriques, l'any 1923 no ha sigut un mal any per a les organitzacions obreres internacionals, i que la Federació d'Amsterdam farà un bon balanç sentint-se més forta, més cohesionada i més apte per a l'acció. En realitat, quan l'any es començava, tots els que observem atentament els moviments socialistes obrers a través dels diferents països, no teníem pas motius per a creure que en fer el resum de l'any 1923 poguessim donar una nota d'optimisme la qual perquè no es basa en fets estridents o clamorosos és precisament per ço que és més segura, més real i més efectiva. No registrem grans victòries passades, però fem més: constatem el fet de que les forces estan més ben preparades i compten amb millors elements per a obtenir victòries futures.

M. Serra i Moret

LA BALADA DEL CAMÍ

Al Mestre Gabriel Alomar

Oh vagabons, jo no sé què tenen les vostres cançons!

Quan de ma finestra l'esguard llenço enllà i vos veig passar, amarats de sol, pel mig del camí, fondes enyorances d'un goig que se'n va sento com tremolen per dintre de mi, tal com si amb vosaltres fos la primavera que també fugís per la carretera...

Som de l'ideal ardots vagabons: Mentre enlaire dancen les constel·lacions, amb les passes fermes, els nostres talons vibren com l'argent de dos esperons. som de l'ideal ardots vagabons.

Quan els torbs regolfen entre les cingleres, dels feltres calats, les plomes lleugeres han flotat al vent com unes crineres. Amb la mà abastem les fruites primeres quan els torbs regolfen entre les cingleres.

Sota la inclemència del vel mai alçat, hem gaudit la joia i l'encant sobtat de creuar per pobles de nom ignorat. I en totes les aigües ens hem batejat, sota la inclemència del vel mai alçat.

Ciutat de l'ensomni, on te deus alçar? —Sabem la llargaria dels jorns sense pa.

Ciutat de l'ensomni, on tens els jardins? —Venim blancs de pols de tots els camins.

Ciutat de l'ensomni, on són tos portals? —Portem claró als ulls de tots els cimals.

Ciutat de l'ensomni, on són tos carrers? —Amb sang nostra sagnen tots els esbarzers.

Ciutat de l'ensomni, on tens els palaus? —Hem deixat cançons per tots els afraus.

Ciutat de l'ensomni, on ta euritmis plasmes? —Sabem la frisança de tots els espasmes.

Ciutat de l'ensomni, on són tos imperis? —Hem retut en lluita a tots els misteris.

Oh Ciutat somniada, vulguens acullir! —El nostre puny s'alça davant del destí!

No remembrem, metre passem, les boques rojes que deixem. De més ardentes en veurem i besarem pels nous camins que passarem.

Quan la nit és negra sobre del camí, quan la nit és negra sota del destí, s'ovira perduda en la llunyania la llum solitària d'alguna masia o bé d'uns pastors la foguera humil... Oh llum qui convides al viure tranquil·l Defallint a voltes, t'havem beneït tremolant incerta al mig de la nit. Les porugues passes vers tu hem adreçat amagant l'espasa que ens duia al combat. Llar hospitalaria que ens calmes els frets: Vols empresonar-nos entre tes parets! Amb ton ambient tebi, ofegar voldries aquestes que ens mouen santes rebeldies. Braó nostre, torna davant del perill, que és la pau que ens brindes dilusiu fetill! I ens mengem tes sopes de pa de mestall ja empunyant la creu del brunyit metall.

No ens deixem commoure per ton esguard tendre: De nostres sandàlies espolem ta cendra, rabegem l'esperit al sol del matí, apartem la neu per veure el camí, i embremem la marxa sota l'ample cel cantant-nos a l'ànima un novell anhel. I altra volta lliures d'aquest enjou teu ni ens girem enrera per dar-te un adeu. Oh la eterna ruta coberta de neu! Aquests càntics nostres han de fer-te breu.

I escolto enllà d'enllà, les bohèmies cançons. Retrunyen dintre de l'ànima, floreixen il·lusions... Oh vagabons!...

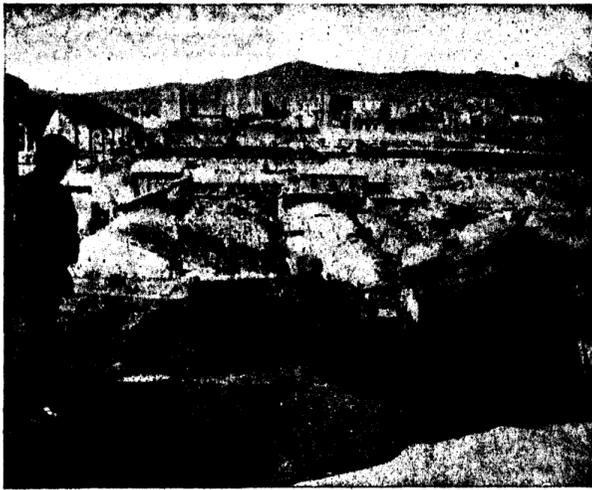
Allí on vam nèixer no sabem, ni tenim pàtria ni en volem. Nostra llar siga allà on siguem! Riem, cantem!

I quan se perd al lluny la inquieta nota alada, com veig ma cambra sola i freda i desolada... I mentre a l'horitzó ma fantasia vola, aneu descapellant la eterna caminada, darrera la pesada carreta que grinyola. Oh vagabons, quina força tenen les vostres cançons!... Obro la porta d'una revolada: —Oh avui quin cel més clar! Allí hi ha la casa on hi viu la amada, —tant me fa. Emprenc coratjós la ruta ignorada: ni sé cap on va ni penso amb demà. Oh avui quin cel més clar!

J. de Frontanyà.

Campanyes de JUSTICIA SOCIAL per la dignificació de la Ciutat.

LA VIDA A LES BARRAQUES DE BARCELONA : : QÜESTIONS D'HIGIENE SOCIAL

UNA VISTA DE "BARRACÒPOLIS"

Fot. Morera

Els punyents articles del nostre company Dr. Mirà, sobre les tràgiques condicions en que han de viure milers d'ésser humans, «ciutadans» de Barcelona, entafurats en infectes barraques i en tenebrosos covals que les besties no voldrien per estable, han concitat un moviment d'opinió: Cal acabar amb la vergonya que en el mateix clòs de la Ciutat, cap i casal de Catalunya, visquin morint innúmeres famílies, pitjor que no devia viure l'home dels temps prehistòrics.

El nostre company fa una crida als anomenats «elements intel·lectuals». En bon hora; però nosaltres confiem tan poc com ell en l'eficàcia del ressò que pugui trobar la seva veu.

Es al poble obrer que ens adrecem nosaltres!

No quedarà en el cor del poble que s'ha commogut per tots els cataclismes llunyans i ha dut el seu auxili a les víctimes de totes les catàstrofes—als «sense alberg» de França, als famolencs de Rússia, als infants d'Alemanya, als sinistrats del Japó... —una engruna d'activa pietat pels nostres infeliços conciutadans? Per ells, pels nostres germans empresonats i per les seves famílies abandonades diem al poble treballador:

Compleix amb el teu deure d'humanitat!

BARRACÒPOLIS

III

Les fotografies d'aquesta pàgina serveixen per a cloure d'un mode gràfic la descripció que hem intentat fer en els dos articles anteriors (1) de la vida a les barraques de Barcelona.

Només cal fixar-se en l'alçada dels forats d'entrada de les coves que en una d'elles s'endevinen: només cal considerar amb un xic d'atenció les cares de la quitxalla que en una altre s'exhibeix, per a comprendre—malgrat que el paper esborri pudorosament la anèmia i mil altres signes de la seva depauperació orgànica—que no hem exagerat res en les nostres manifestacions. I bé: no es tracta ara d'insistir sobre el fet escandalós de que en un país soi-disant civilitzat sigui això permès, tolerat i inclús aparentment ignorat per la massa dels seus habitants. No es tracta tampoc d'esbrinar les causes que han determinat aquest estat de coses, solament aprofitable, i desaprofitat, per la «Societat d'atracció de Forasters» la qual —n'estem segurs—tindria un gran èxit a Anglaterra i a Amèrica—reproduint en un prospecte unes quantes fotos semblants a les que avui publiquem. Es tracta, únicament, per que això és ço que realment interessa a tots els homes de bona voluntat, de trobar solucions al mal.

I bé; jo confesso des d'ara la meua incapacitat. No es cregui que el problema pugui resoldre's construint uns quants milers de cases, higièniques i realment barates! Si

TIPUS DE "XALET", DE CINC DUROS DE LLOGUER

Fot. Morera

només es fes això correriem el risc de que molts habitants actuals dels pobles veïns (Badalona, Hospitalet, etc.) penetressin en la nostra urb per tal d'aprofitar l'avinentesa que se'ls oferia de trobar lloguers a bon preu. Perquè, no cal oblidar que són molts i molts els milers de persones que vivint fora de Barcelona tenen els seus interessos i la seva feina dintre de la ciutat. Es més, l'exemple de la sort que els actuals barraquenys tindrien si això es fes, determinaria la immediata vinguda a la nostra població de nous contingents de murcians, cartageners, etc., que ara es troben bon xic deturats per les dolentes noves que els comuniquen els seus paisans catalanitzats.

S'impone doncs, d'una banda, limitar implacablement la corrent immigratòria. De l'altra, acomodar de la millor manera possible els productes de la mateixa que ja han adquirit—per dir-ho així—carta de naturalesa entre nosaltres. Com? de quina manera? Senyors elements intel·lectuals de Barcelona: JUSTICIA SOCIAL obre una enquesta per tal de trobar solucions a n'aquest angoixant problema de la habitació. Tots indistintament, qualsevol que siguin les vostres idees polítiques, religioses, etc., esteu obligats a aportar el vostre concurs. Jo, particularment adreço des d'aquestes pàgines un prec insistent als meus mestres i amics: els Drs. Gallart, Pi Suñer, Salvat Navarro i Sayé per a que siguin ells qui primer responguin a la crida i ens il·lustrin amb la seva opinió autoritzada. Un triple deure els obliga a fer-ho com a metges, com a ciutadans de Barcelona i com a homes posseïdors d'una positiva valua científica i d'una alta representació social. Però conjuntament requerim l'ajuda dels nostres arquitectes, dels nostres sociòlegs, dels nostres pensadors... de tots aquells que tinguin quelcom per a dir i no hagin caigut encara en l'encapsulament social—signe degeneratiu—tan freqüent, per dissort en el nostre país.

Dr. E. Mira

(1) Vegeu-se els números 4 y 8 de JUSTICIA SOCIAL.

PER VIURE EN UN CAU TAMBÉ ES PAGA LLOGUER

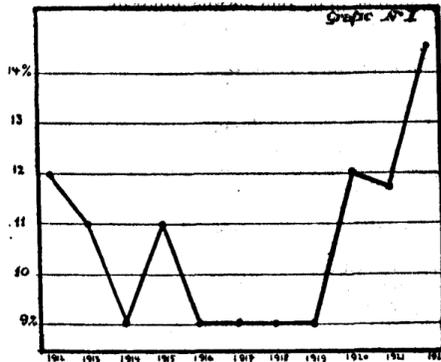
Fot. Morera

EL PROBLEMA DE LA SÍFILIS

La sífilis i les infeccions venerianes constitueixen una de les causes morbides que més intensament amenacen la vida dels pobles moderns. Llur extremada difusió i llur acció perniciosa sobre la reproducció de l'espècie, sobre la mortalitat infantil i sobre el contingent de morbiditat i de mortalitat general, preocupen avui a sociòlegs, metges, estadistes i governants de tots els països de la terra.

Un gran moviment de lluita, iniciat per una forta campanya de

Gràfic I.—Percentatge de sífilis.

premsa, té lloc des de mitjans de la gran guerra. Els Estats Units, Anglaterra i els països del Nord d'Europa, són a la avantguarda, seguits d'aprop per Bèlgica, França i Alemanya. Arreu, per mitjans diversos, editant llibres, repartint fulles, cel·lebrant congressos, donant conferències, multiplicant els dispensaris públics, abaratint els tractaments, combatent el xarlatanisme, hom procura aixecar una barrera ferma i segura per aturar els incessants progressos d'aquelles terribles plagues. I l'èxit de la creuada no s'ha fet esperar. Les estadístiques acusen una baixa constant d'aquelles afeccions a tots els Estats, especialment als Estats Units, Anglaterra, Suècia i Dinamarca.

A Catalunya, la infecció veneriana, per més que pretenguem ignorar-la barrant el seu nom del lèxic de la gran premsa, ha penetrat amb la mateixa intensitat que en les demés contrades de la terra civilitzada i enfront d'ella no ha trobat més que silenci general, fals pudor, prejudicis estúpils que han permès una major i cada dia més intensa propagació del mal.

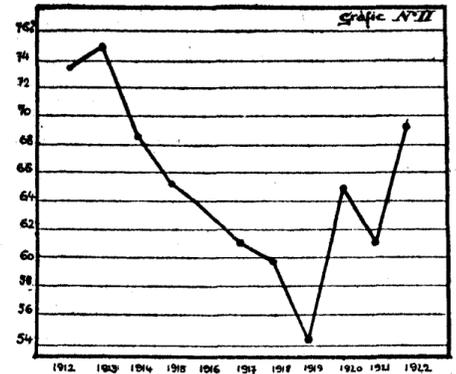
UN CARRER DE "BARRACÒPOLIS"

Fot. Morera.

Els nostres organismes polítics i administratius, davant del perill, han acotat el cap sota l'ala com l'austruc fent semblant d'ignorar el fet brutal de l'existència d'una malaltia que ataca a més del 25 per cent dels habitants de les grans ciutats, i aquella mentrestant ha seguit extenent-se prosseguint la seva obra destructora, aniquilant individus, i famílies, amenaçant el pervindre de la raça.

L'Estat espanyol inicià la lluita establint un reglament i creant el burocràtic cos d'Higiene de la prostitució. No volem avui entendre'ns en comentaris que resultarien interminables. Venim exclusivament a publicar dues instructives gràfiques. La primera representa la corba del tant per cent de malalts visitats per sífilis en un dispensari mixte on hom visita un promig de 3.000 malalts cada any. La segona marca el tant per cent de venerians en el propi dispensari.

Gràfic II.—Percentatge de venerians.

No vull treure'n conclusions. Cal però que fem una remarca important. Des de 1919 s'han obert diferents dispensaris exclusivament per venerians i sífilis. En 1919 començà a regir el Reglament de la prostitució i començà a actuar el Cos d'Higiene contra el qual en ocasions diverses hem aixecat la veu acusant-lo de col·laborar a la corrupció de menors, de protegir l'araboteria i el tràfec de blanques, d'encoratjar l'existència del bordell.

En quant a llurs efectes sanitaris, les gràfiques parlen per nosaltres.

Dr. Muntanyà

L'ART DE LA CARICATURA

UNA PÀGINA DE STEINLEN

Poesia, Literatura, Arts

PORTIC

Per a un llibre que no veurà la llum

L'objectivitat empordanesa, dintre la seva precisió, dintre la seva netedat de caïres, té, amagada, una secreta traïdoria. Fa com les vespes: aneu, de vegades, per a collir un bri d'herba o una malva florida i rebou, de sobte, una filada que us deixa un dolor persistent. Però l'objectivitat empordanesa no té tanta barroeria, fa les coses més cançonament. Els ulls, absorts, se us amaren del paisatge, que va penetrant amb manyaguera dintre vostre i s'arrapa quietament a dintre'l cor, i ja poden anar-vos-en—ja poden correr!—sentireu sempre la melangia de la vostra feblesa contrastant amb el paisatge fort. Però aquesta melangia no serà pas tèrbola, tindrà un xic de senyor de cel ventejat i de mar blava. I així us donarà alé i sentireu, per aquesta gràcia, destitjos irresistibles de donar forma a les impressions que, sense que us en haguéu adonat, han anat creixent a dintre vostre. Però hi ha, a l'Empordà, tants de bergants, tants de músics, tants de poetes, encara que no hagin escrit mai una sola ratlla.

Res té d'estrany, doncs, que un temperament impressionable com el

d'en Narcís Ricart al trescar, sense prevenció, un dia i altre dia per la meua terra, hagi produït el seu fruit, aquest llibre *De poble en poble*, fruit agre-dolç d'un excursionista poc previngut, que sense adonar-se'n s'ha trovat que la ploma començava a escriure i no pasava sense haver dit moltes coses que s'hau d'estimar més per la bona voluntat amb que han sigut escrites que no pas per la galanura de dir i la seva valor intrínseca.

En Ricart sap—com digué Mistral—que el trescar penosament pels cims, a punta de dia, i cantar, els cabells al vent, el pit nu i el gest airós, és un plaer exquisit, sobre tot quan la matinalada és freda i el rou us aviva les il·lusions. I ell tresca penosament per les pàgines del llibre i canta amb els cabells esbullats i el pit nu de rastres literaris, ple d'il·lusió en la matinalada de la seva sensibilitat, un xic esquerra, encara. La voluntat, però, és poderosa i ell ha viscut pels corriols; ha menjat als hostals; ha saltat els marges dels camps i berenat al racó d'una feixa a les hores del retorn, en que la melangia es més viva en els homes i les coses. I així és prou per a justificar un llibre que com *De poble en poble*, s'ha escrit per no perdre un itinerari, més que per a cap altra cosa....

E. Isern Dalmau.

MIGDIA AL PORT (Dibuix de Nubiola)

Carnet d'un heterodoxe

El deshonor

—De quantes maneres poden deshonorar-se els homes?
—De moltes més de les que vos podrieu pensar.
—Coneixeu vos més maneres de deshonorar-se de les que sabem?
—Hi ha homes tan abjectes i gloriosos, que àdhuc saben deshonorar-se lent allò que es diu el bé.
—Quina fantasia!
—L'únic inconvenient és, que llavors, fan una cosa pitjor encara: deshonen el mateix bé i al mateix Mal—després de deshonorar tot el que els volta.
—Exagereu.
—Teniu ben serè l'esguard? Doncs mireu Europa. De 1914 ençà, aquests homes deshonorats i deshonorants, deshonoradors, infecten tots els carrers i les ideals famílies. L'atzar maravel·lós és, no trobar-ne un a cada cantonada.

BRAND.

Armènia i el seu poeta representatiu

Armènia continua martiritzada pels seus opressors, i si be les cancelleries europees, per desentendre's de tan angoixós problema, reconegueren a Armènia com un estat independent, el que realment han fet amb ella ha estat abandonar-la a les seves pròpies forces, ben escasses per cert. Però la vitalitat d'aquell poble admirable resisteix tota mena de vexacions i de jous. La nació entera es redreça contra les orbes ives de l'opressor, lluitant una vegada més en nom dels seus furs i de la lliure disposició dels pobles.

Una lliga internacional Filoarmènia s'acaba de crear amb fi d'unir, en una acció comuna, els armenis dispersos per Occident i bon nombre de personalitats eminentes del pensament europeu, a fi d'accelerar la solució satisfactòria del problema armeni, tan estretament lligat amb la sempre renovada i complicada qüestió d'Orient. Es d'esperar que les cancelleries tindran compte de les seves suggestions i informacions.

Un poble màrtir com Armènia no podia deixar de tenir poetes que sublimessin el seu martiri. I s'han distingit en aquest aspecte Bedros Turian, Crusciak Chiobanian i Hrand Nazariantz. Bedros Turian, el poeta de la dolor i de la desesperació, és considerat com el Leopardi oriental. Malgrat el seu pessimisme, sos cants s'han vulgaritzat molt entre el poble, sobretot després de la seva mort. Crusciak Chiobanian ha estat l'apòstol de les reivindicacions armènies a París, on s'han publicat varies de les seves obres poètiques, traduïdes al francès. A la capital francesa, el poeta Chiobanian assolí interessar a la causa armènia figures com les d'Anatole France, que ha prologat un dels seus llibres, Ernest Lavisse, Denys Cochin i Victor Bérard, els quals han seguit les petjades del gran estelista anglès Glasstone, qui, com és sabut, fou el gran campió de la independència d'Armènia.

L'altre poeta de qui hem fet menció, Hrand Nazariantz, és, avui dia, el més gran cantor del seu malarat país i una de les més robustes i interessants personalitats de la lírica hodierna. Nasqué a Constantinoble, en terra d'exili, en 1880, i actualment, després de llargs sojorns a França i a Anglaterra, s'ha refugiat en una petita ciutat italiana a les vores de l'Adriàtic, de cara al seu Orient meravellós, i des d'allà fa irradiar pel món el seu verb i la seva esperança. Des d'allà ha llençat varies crides demanant ajut pel seu país, havent creat un grup, «Claror» d'Armènia, d'acord amb Henri Barbusse, el fundador del grup «Claror» de París.

L'obra poètica de Hrand Nazariantz, abundosa, profunda, tendeix tota ella a assolir el que podríem anomenar l'absolut poètic. La seva poesia s'eleva pel damunt del món, amb volada sideral, sense perdre mai de vista les realitats humanes, tràgiques i esperançadores alhora. El crític armeni Simeó Eremian ha escrit que en la lira de Nazariantz hi vibra una ànima suggestiva i rebel, adoradora de la veritat, a la qual es complau en revestir d'una delitosa boira matutina. Gian Prieto Lucini el gran crític italià, mort en 1914, deia que la poesia de Nazariantz tenia un «quid» singular i inconfundible, tant pel seu tò com per la seva sensibilitat, completament nous per als occidentals.

L'obra de Hrand Nazariantz ha passat les fronteres del seu país mercès a les traduccions italianes d'Enrico Cardile, Umberto Zanotti, Fernando Russo, Mario Gareia i Cesarino Giardini. Han estudiat la seva obra Giuseppe Cortella Celardi, qui ha escrit un penetrant i definitiu estudi, no solament de les dues darreres obres del mestre, «L'Espill» i «Vahakn!», sinó de l'esperit místicament elegiac, però humanament rebel que anima tota la poesia nazariantziana; i Massimo Gallone, a qui devem un doble estudi de Barbusse i Nazariantz.

Per terminar aquesta senzilla referència sobre el poeta d'Armènia, n'hi haurà prou en transcriure quelcom del que Alfons Maseras ha escrit sobre Nazariantz. «Somnis de noble rebel·lió, els seus; somnis de singular valor, d'amplia visió i ardents colors, per la figuració de les quals el poeta tradueix, no solament la dolor del seu poble, sinó la dolor universal. Però en mig d'aquesta dolor, brolla sempre l'esperança. Nazariantz canta la tragèdia de la seva raça, exalta la sang de la seva raça i els déus de la seva raça. I ho fa amb tanta virtut i potència, que el símbol tràgic d'un poble es converteix en símbol humà. De l'esperit de l'Orient, Europa sols n'ha pogut assimilar un parell d'idees perfectament definides: la fatalitat i la resignació; i un parell de sentiments una mica distints: la sensualitat i la venjança. L'Orient, però, es una deu inexhaustible de suggestions ideològiques i de sensibilitat. Amb la seva obra varia i multiforme, exquisitament profunda i musical, Hrand Nazariantz trenca la diga que impedia el contacte de les aigües de dos oceans. En ella es fonen l'Orient i l'Occident en un sol esperit, essencialment humà. I per virtut d'aquesta venturosa fusió, és avui dia Nazariantz un dels pocs esperits moderns, que servint el seu orientalisme en tota puritat, triomfa en la literatura europea, i és per aquesta assimilació, amb la seva art novíssima a l'ensem, amb la seva força rítmica i vibrant, amb el seu enyor, amb la seva passió, amb la seva violència de conquesta, i amb la seva anhelant aspiració a tot el que és etern».

El Nadal dels minaires

*Quina rosada que ha plogut dels cels!
pluja de llum que fa la terra flonja,
els minaires l'han vist com una esponja
mullada i xopa de claror d'estels.*

*—Pugeu a flor de terra a fer les paus,
o vells minaires, presoners de guerra;
sortiu d'aquesta tomba que us enterra!*

*—Hi pesen massa lloses de palaus;
pels esguards avesats a la tenebra
és massa tendra aquesta llum de gebre
i el cel d'aquesta nit és massa blanc.*

*Ja pujarem la nit tants cops promesa:
cada palau serà una pira encesa
i cada estel un degotí de sang.*

VENTURA GASSOL.

A continuació donem la traducció catalana d'una de les poesies més humanament sentides de Nazariantz:

Es trista cosa morir en l'exili

Es trista cosa morir en l'exili
quan el cor s'absenta per camins deserts.
Es trista cosa morir en l'exili
si fadics i febres us han deixat làs.

La pluja, a l'hora baixa,
cau en els vells carrers,
flagella els vidres i puny el cor,
puny el cor amb sos laments.
O germà Trista i terrible cosa,
retornar devers l'ombra quan hom es trava abatut
i abandonat en els camins de l'exili!
Trista cosa és fitar, amb els ulls enllorats,
els palpebres immòbils de la Mort
i sentir-se llanguir l'ànima
i, en eix llanguiment, morir.
Es trista cosa, germà, partir sol
a l'escomesa fosca del Mal,
En la partença plora, llobrega i insistent,
la pluja damunt dels vidres.
Vet-aquí la barca que va a la deriva,
malmesa per tots els vents;
la barca que no emmena Amor
ni en les angoixes del naufragi!
Es trista cosa, germà, llavors que la tarda plora,
sentir-se fos en la tenebra,
i ésser una cosa inútil
retuda per tots els fats,
mentre arriba la nit orfa d'estels....

Plou.... Com és trist morir en l'exili....

HRAND NAZARIANTZ

A. M. trad.

Conflem que els nostres lectors es faràn càrrec del esforç que realitza JUSTICIA SOCIAL substituint a darrera hora els articles suprimits per la censura, amb nou original aprovat pel censor.

Notul·les

L'Amor

Oh Cupidell, el fill d'Afrodita deixa que et posi al cim del cor; i diguesme el company i el déu. No vulguis que m'enamori, Cupidell, i llença per mi la teva sageta bella a una de les meues amigues, a qualsevol, la que més t'agradi!

L'Escola

Uns bancs cercats com el cervell de l'idiota. Una tarima vella com..... Unes parets enderrocades com el gust artístic de les multituds. Un sostre bucat com nissaga bèl·lica. Uns mapes i cartells esparracats com novel·les del pobre Xavier de Montepin. Un mestre rònc com l'ànima que aguanta al bon degués. Uns davantals d'alumnes apeadagats com una monarquia qualsevol. Mireu la rutina: s'esplica el mestre, gairebé orb, i els deixebles no l'escolten.—Canta un canari.

El Port

(Aiguafort)

Sota un cel de plom, un mariner borratxo retorna al vaixell, fent rodolar una taronga; deia, diu: «Mossegaré el subsol, i iré a vendre chyclets a l'Indostà».

El Jardí de l'Arqueòleg

Al Dr. Ignasi Melé

Voldria que totes les coses respiressin la intimitat del jardí del meu amic l'arqueòleg.

Veu's-aci un jardí ben arranjat però en desordre. Les flors són belles i fiaroses; els arbres, fructífers. I per tot arreu hi trobareu maons i testos i capitells i

àmfores i plats de totes èpoques, els uns sencers i els altres a troços.

I com a símbol de llibertat té a tot-hora les portes obertes i és la casa de cites dels gats del veïnat.

Ei Molí

(Cromo)

Anem d'excursió. Arreu xiscles de falzies; arreu fresses del vent. Acalorat, jo em tombo envers el pla, i m'esgarrillo de la buidor del Vallès.

Un immens prat vert clà. Tres arbres vert fosc. Ginesta, en un angle. En altre, blat i roselles. A la dreta un tosc camí amb roderes, transitat per una dona. I al fons un molí.

Pierrot i Colombina

(Vano)

Es va emnegrint, com l'ànima en pena. L'espai ple de clarors esdevé roig, rogissim, i fantàstic, com la besada d'una verge. I el sol se'n va a donar una volta, deixant per tot la fosquetat. S'alça la lluna d'esguart fumeta.

Un jardí a l'anglesa, al fons, i al mig un brollador (el brollador que de tan romàntic se'n ha tornat clàssic)—Es va alçant la lluna d'esguart fumeta. Les aigües del brollador ara són vert-blau. —A primer terme, uns portics i un banc a son redós.

Una bella música desperta el silenci (no hi pot mancar aquesta música en el paisatge del ventall.) Es Carquestoltes. I agafats per la cintura venen, molt a pleret, una parella: Pierrot i Colombina. Pierrot, blanc, net, amb botons negres i un coll flongíssim que l'amoina; Colombina, tota polida, tota coqueta, i també blanca. Es paren, es miren i es besen.

J. Roure i Torrent

Nit fosca de Nadal

A Josep M.ª de Sucre

Nit nadalenca d'aquest any
que ens has ferit amb una esgarrifança...

L'hivern, en la fosca, i amb pas estrany,
malagradós i resolut avança.

En la gelor nevada del camí
els pobres troba espellifats i frèvols
i una almoïna demanen al butxi
que, sense cor, els guaita amb ulls malèvols.

Les alzines de vora del camí,
orfes de llum, de cants i de fullatge,
prou els pobres voldrien protegi,
però és nuós i ossós el llur brancatge.

I, contenint un esgarip selvatge,
al cel aixequen llur sorrut brançam;
i, en la quietud somorta del paisatge,
tampoc ningú no exalta ni un sol clam.

Més que mai les estrelles brillen altes;
ón és aquella que brillà a l'Orient?
L'albiraran les ànimes malaltes
del món dels pobres en llur foll turment?

No baixarà a la terra la llum pia
de les regions auríferes astrals
i no es farà mai claror de dia
per als humils esclaus de tants de mals?

Ail que la nit és freda i corgelant-se
els pobres penen en la fosquedat,
i l'hivern resolut crudel avança
sense un bri de cremor d'humanitat!

Joan Malagarriga

Les condicions de la revolució social

En la recerca de les condicions en les quals deu realitzar-se és on deu concentrar-se l'esforç dels que pretenen participar en una civilització científica i abordar el problema de la transformació social amb coneixements sociològics. ERNEST POISSON.

La Revolució Social és una qüestió de ciència, no de violència COLINS.

Es facil cosa teoritzar idil·licament sobre la Societat Futura i més facil encara exaltar les ànimes simples evocant la eterna «imminència» de la Revolució Social. Però no ho és tant, mostrar un camí raonable per anar d'aquesta a aquella. DR. ACHACHIA.

J. JAURÈS

A. BEBEL

V. ADLER

La Salutació del Vell Mestre

Amb una emoció fondíssima ha arribat a les nostres mans la lletra de l'admirat company Charles Malato que transcribim a continuació, deixant-la en la llengua original. Sabem, com ell fa remarcar, a allò que ens obliga el títol del nostre periòdic i confiem poder-lo mantenir dignament, encoratjats per l'amical afecte dels camarades tot el món.

Redaction de la JUSTICIA SOCIAL

Chers camarades,

Vostre journal porte un beau titre. Un titre qui promet et qui oblige; un titre qui n'enferme pas les esprits dans un dogme étroit mais qui résume nos profondes aspirations.

Puisse-t-il, dans la grande ville de travail et de pensée qu'est Barcelone; dans la vivante région qu'est la Catalogne, justement fière de ses traditions de démocratie et liberté, œuvrer efficacement pour la fin des tyrannies de tout ordre: politiques, économiques, morales.

Puisse par l'énergique effort des individus conscients la justice sociale se réaliser enfin, concrétée dans de faites tangibles et non point seulement proclamée dans de belles phrases sonores et chantantes! Bien fraternellement a vous, chers camarades.

CH. MALATO.

Paris, XII-1923.

Per a aconseguir la opinió i influir en l'acció dels governs, l'Internacionalisme ha d'ésser constructiu. E.-D. MOREL.

Què fas pel millorament de la nostra societat? Com contribueix al manteniment de la premsa socialista i obrerista?

LA INTERNACIONAL

Musical score for 'LA INTERNACIONAL' with lyrics in Catalan: 'Amunt! Els damnats de la terra! Amunt! Els forçats de la fam! La guerra pel dret és vençuda, s'acosta el bell temps de la pau. Del passat damnen les misèries esclaus aixequen vostres cors! La terra serà tota nostra i el sol lluirà per tot hom. És la lluita darrera agrupem nos germans. La Internacional siga la patria dels humans. És la lluita darrera agrupem nos germans. La Internacional — al siga la patria dels humans!'

Els amics d'Itàlia

Nàpols, 24 desembre.

En aqueixes hores d'angoixa, tan per Itàlia com per Espanya, m'he sentit corprès per aqueixes veus amigues de JUSTICIA SOCIAL, que han vingut a esperonar l'ànima de somniador i el cor d'idealista que poden haver-hi en mi.

Vagin, per a JUSTICIA SOCIAL, per a la nostra JUSTICIA SOCIAL, tots els meus millors desitjos. Desitjos de fraternitat i d'amor. Desitjos de lliberació pels treballadors del món enter, esclavitzats pel capitalisme.

Aquesta és la paraula de passió i de fé que un cor socialista us envia des de la divina i adirable Itàlia, fent vots fervorosos per al triomf de la causa comú i per a l'èxit complet d'aqueix noble setmanari.

ROBERTO MARVASI.

Treballador! Signes digne de la teva condició humana! Com a home, t'has de sentir ciutadà i laborar amb el socialisme per l'adveniment d'una societat millor. Com a productor, t'has d'aplegar dins les organitzacions obreres, i treballar pel millorament immediat dels teus germans.

Les divisions socials, que subjuguen innombrables poblacions al benestar d'uns quants, són responsables de l'ordre iniqu que condemna les democràcies a la mort. ANATOLE FRANCE.

"La Internacional"

Amunt, els damnats de la terra! Amunt, els forçats de la fam! La guerra pel dret és vençuda, s'acosta el bell temps de la pau, Del passat damnen les misèries, Esclaus aixequen vostres cors! La terra serà tota nostra i el sol lluirà per tothom.

Es la lluita darrera, apleguem-nos, germans! La Internacional, siga la pàtria dels humans!

"La Internacional"

Arriba los pobres del mundo, en pie los esclavos sin pan; y alcémonos todos al grito de viva la Internacional. Rompamos al punto las trabas que impiden al proletario el triunfo de su bien. ¡Sí! Cambiemos el mundo de fase hundiendo el imperio burgués.

Agrupémonos todos en la lucha final y se alcen los pueblos con valor por La Internacional.

"L'Internationale"

Debout! les damnés de la terre! Debout! les forçats de la fam! La raison tonne en son cratère, C'est l'éruption de la fin. Du passé, faisons table rase, Foule esclave, debout, debout! Le monde va changer de base, Nous ne sommes rien, soyons tout!

C'est la lutte finale, Groupons-nous et demain L'Internationale Sera le genre humain.

"Die Internationale"

Wacht auf, Vedammte dieser Erde, Die stets man noch zum Hungern zwingt! Das Recht, wie Glut im Kraterherde, Nun mit Mach zum Durchbruch dringt. Reinen Tisch macht nit dem Bedränger! Heer der Sklaven, wache auf! Ein Nichts zu sein, tragt es nicht länger, Alles zu werden, strömt zu Haufl

Völker, hört die Signale! Auf, zum letzten Gefecht! Die Internationale Erkämpf das Menschenrecht!

Folletons de JUSTICIA SOCIAL 5 gener 1924

Converses d'Art

L'art alliberador de l'home.....

El meu amic, el llibre, me va dir: Es sapigut que l'origen històric de l'Art obeeix a una raó d'utilitat com és la realització d'una suposició religiosa (magia) segons la qual l'home primitiu podia dominar als animals que li eren necessaris, mitjançant la representació (pintura, gravat) de llurs figures. Però, també se sab que prompte, degut al desenvolupament cultural de la Humanitat el desig d'embellir, d'enjojar la vida, es fa predominant; i és el sentiment de la Beutat, d'apartició involuntària i perfectament popular, la potent i veritable causa del desenvolupament de l'Art en totes les seves manifestacions. I succeeix que malgrat la causa de l'origen del dret i la causa del desenvolupament de l'Art són, en alguns moments, paral·leles—principalment en els homes primitius—en tant que la Humanitat avan-

ça, la causa de l'origen de l'Art desapareix o evoluciona (es transforma) embeguda per la causa del desenvolupament de l'Art, el sentiment de la Beutat, el qual, per fi, tot ho domina, la vida pràctica com la religiosa i, palesament, la intel·lectual. Aquesta causa sentimental—la del desenvolupament de l'Art—és la que, quan l'artista, en períodes enlairats d'Art, és dominador de la tècnica i posseeix una estètica completa, origina veritables creacions, i transforma a l'artista en semi-deu, héroe—en el sentit alegòric del mot—inponent a les seves obres veritable transcendència espiritual, tanta que, en les essencials períodes de màxima cultura, l'artista, mitjançant un treball analític i una depuració del gust, segons l'estudi d'allò que la vida ens dona. S'atrevirà inclos, a esmenar la Natura, produint obres tipus, manifestacions materialitzades d'una idea superior a la que existeix. Llavors, l'artista voreja la Divinitat; i seria un Déu, si hom tingués la possibilitat de donar vida veritable a les seves creacions. Així, l'Art, mantinguda la seva vida i ocasionat el seu desenvolupament per lo més íntim i delicat del nostre esperit que és el sentiment, és un efecte, millor dit, una manifestació de la Beutat universal, que presideix i regula amb bondat sobirana i invencible força—invencible per la seva dolçor i per que no ens adonem dels camins per on arriba—totes les activitats de l'esperit, més completament quan més depurat és. I com l'Art existeix en nosaltres i al damunt de nosaltres—

per aquella mateixa causa del seu desenvolupament—i és, per això, una força innegable que ens pot millorar lo que és donat a millorament i transformar en bé lo que és dolent—justament en l'ordre sentimental, que és lo més potent i humà del nostre esperit—podem dir que l'Art pot millorar a la Humanitat. I si pot millorar l'home, de perfecció en perfecció, podria arribar al màxim perfeccionament humà, a l'alliberament? Podria ésser l'Art, com fill de la Beutat, l'alliberador de l'home? Vegem-ho. I per a veure-ho més completament comparem la seva actuació i resultats amb els d'altres idees-forces que regulen la Humanitat. Comparem, doncs, l'acció i efecte de les nostres idees nascudes de la Raó i la Creència, amb l'acció i efecte de les idees nascudes de l'Art, fill de la Beutat. Diuen els pessimistes que la vida humana és "la darrera flor de la Natura, i la intel·ligència és la darrera flor de la vida; per això, doncs, la Natura imposa el seu domini a l'home". I afegeixen: "malgrat que la Ciència i la Filosofia, la Moral, la Política i la Religió tracten de deslliurar l'home d'aquell poder, no ho fan, tot lo més l'esmortueixen, dissimulen o retarden, puix que són filles totes de la vida humana i a la fi les cegues forces de la Natura, s'imposen a la seva obra que és l'home". Cap cosa, doncs, podem fer? Som esclaus de la vida?

A veure, els pensadors que ens diuen. Els savis observen: "Malgrat els descobriments dels secrets de la Natura, malgrat les invencions, els savis no fan més que augmentar el coneixement de noves lleis que ens regulen i dominen, o col·laborar amb la Natura com humils artesans; però, mai vencer a aquesta, doncs que les seves forces resten senceres i potents". Després, els filòsofs i els moralistes, afegeixen: "La lliberació és la possessió de la Veritat i la Bondat; però la Veritat i la Bondat, potser, no les posseirà mai en absolut la intel·ligència humana; i com que en el present moment solament posem una part de la Veritat i la Bondat, solament el nostre ànim pot lliurar-nos circumstancialment". Venen aleshores els polítics i afirmen: "El nostre sistema és l'únic viable, per tal que respon a les necessitats actuals i locals; tot és transitori, el pervindre hom no el coneix". Els homes de religió diuen: "La mort és la nostra lliberació; després tot ho posseïrem". Una esclavitut resignada en un trànsit animós vers lo desconegut? Solament aquest estat pot ésser la nostra vida? No hi ha res en nosaltres que ens pugui alliberar? Talment sembla; puix que, inclús allò que es més lliurador de la Ciència, la Filosofia, la Moral, la Política, i la Religió, tot, ensemps, tracta de imposar-se, en nom de la Raó, amb veritables exercicis d'idees, organitzats i escometadors, agrupats en mètodes, regles, disciplines, dogmes... Què més? Tot, consegüentment,

Ciència, Filosofia, Moral, Política i Religió, ballen per a uniformar l'Humanitat, per abatre l'individu, l'home independent, lliure, i encadenar-lo al grup corresponent. Vetaquí que l'Art, fill de la Beutat, diu: "Quan els homes volen que un conjunt de regles s'imposin (academisme) en el meu camp de creacions, jo m'angoixo i perdo la meua força; doncs, jo solament puc viure del sentiment, que és un en cada home i per això soc múltiple, infinit en les meves manifestacions, al deixar en absoluta llibertat a l'artista; que això és en mi el més ric i el que més beutat em dona. Jo no tracto de dominar a l'individu, i menys d'uniformar la Humanitat. Mireu els meus fills, els veritables artistes, i veureu que són consellers dolcíssims, que a cadascú donen el que més li armonitza. Jo no dono tristors; al contrari, us faig més falaguera la vida i gracies a mi, sols a mi, la vida no és solament deure i treball. Mireu que jo us deslliuro de l'egoisme i uneixo a tots els homes—rics i pobres, intel·ligents i ignorants, en una emoció, gaudint la qual es reconeixen els meus germans, matant, acallant, malgrat siga per un instant, els seus baixos interessos, les seves túpides ambicions, els seus instints de venjança. Mireu, doncs, que jo lliuro l'home de l'home." "I encara més hi faig. Us lliuro de l'orgull, puix que us faig veure espurnes de Beutat inclús en els sers més nombrosos, i a aqueixos desgraciats, servint-vos per a contrastar les beutats ideals, els corres-

ponen amb sentiment de pietat i grattitud, pel seu valor indubtable, puix que dintre de mi, tot té mèrit, fins lo més pobre i humil. Us lliuro de la abulia, puix que fent neixer ideals de perfeccionament, eduqueu el vostre cos per a semblar-vos al que és bell i eduqueu l'ànima, fins a conrear-la delicadament, per que cap matí ni espurna de la meua mare, la Beutat, quedi sense encantar-vos. Els lliuro de les ambicions materials, puix que en mi els esperits il·luminats posseeixen, segons desig, lo millor i més preuat, i encara ho donen als seus germans, en les formoses creacions de la seva fantasia. Mireu, doncs, que lliuro l'home de les pitjors xacres socials." Desitjeu més? Veniu a mi i trencarem les lleis de la Natura, que en la creació artística tot hi cap; i esmenarem la cega ordenació de lo existent, creant meravelles que mai podrà fer la potent, però fatal Natura. Vingueu amb mi, els que teniu nobles ànsies de lluita i crearem el "món humà" front a front del "món natural", superior a aquest, puix que serà fill de la vostra fantasia i aquesta no té cap límit ni impossibilitat. Vingueu amb mi, i tots ensem en mi, que es meua tota força i tot poder per a fer-vos semi-deus; homes lliures. Jo soc el vostre alliberador". Però.....

Dr. J. Amorós

:: De l'Història dels grans moviments revolucionaris ::

LA INQUIETUT UNIVERSAL

LA MISSIÓ DE L'ESPERIT

No podem jaquir en el silenci les greus paraules de Georges Duhamel, pronunciades darrerament en una de les reunions mensuals del *Pen Club* londinenc: «Crec que s'està preparant una nova i odiosa Edat Mitjana i que ens cal tèmper un d'aquests períodes de barbàrie moral i material durant els quals l'home de seny, desesperat, no té altre remei que el de tancar-se en la soletat per salvar, al menys, amb el seu treball, algunes miques de civilització».

Georges Duhamel presentant un esdevenidor immediat molt negre. No compartim el seu pessimisme, però bé que ens l'expliquem. Ens l'expliquem perquè, realment, l'espectacle que ofereix el món de la post-guerra és inquietant i desencorajador.

Una vegada més s'ha repetit la gran lliçó de la història segons la qual el poble vençut imposa el seu esperit als vencedors. Què representava l'Alemanya del Kaiser i de Hidenburg? Els aliats ens ho repeteixen fins a la sacietat: Representava el cessarisme, l'autocràcia, la intolerància, la negació de tota llibertat tant per als pobles com per als individus. Les potències occidentals pretenien representar tot el contrari. I és possible que alguns dels seus dirigents estessin realment inspirats per un sentit democràtic generós i cregüessim de bona fe conduir el món devers un esdevenidor de llibertat política i de fraternitat humana. Però si l'esperit és el que regeix el món, l'esperit només l'imposen els fets. I els fets han anat imbuït en els pobles que es deien liberals i defensors de la llibertat, tots i cada un dels principis contra els quals pretenien combatre. Ara assistim al triomf d'aquests principis, triomf vergonyant i vergonyós, naturalment, però real, palpable, a desgrat de la protesta continuada dels que en són l'instrument o la joguina. És cert que de les ruïnes de l'imperialisme alemany han ressorgit alguns pobles que tenien dret a la llibertat. Així i tot, en aquests mateixos pobles, l'esperit cessari i l'autocràcia es deixa sentir, reviscolat i envalentonat per la victòria. És el flux i reflux lògic i natural dels grans cataclismes.

Però no creiem que la lliçó de la guerra sigui irremediament perduda. La guerra va posar els pobles a prova, demostrant fins on arriba la capacitat de martiri de l'home. Però els pobles han començat a capir allò que és més important que el mateix martiri, i és la causa que va produir-la. Com diu Anatole France, no cal pas cercar el mal de la guerra a la natura essencial de l'home, sinó en el seu engegament. A l'Edat Mitjana l'home era orb. La tempesta on es submergia el feia caminar

pel món com un autómata, a l'albir del senyor feudal que tenia en les seves mans els cordills que el feien moure. Però l'esperit modern ha esvait aquella negror i ara l'home compren. I ja no està en el poder de ningú fer-lo regressar a aquells abismes de barbàrie i d'inconsciència.

Per això creiem que Georges Duhamel exagera. Ara, que cal no estar massa confiats. Davant la repressió actual, cal tèmper un triomf massa perllongat de l'autocràcia. Cal estar previnguts i no deixar que s'agombolin al nostre damunt les tenebres que amb tant d'esforços ha anat esvaint, de mica en mica, la humanitat. Com sempre, els cridats a vetllar per l'esdevenir del món són, ara també, els que treballen i els que pensen; els que sofreixen i els que estudien, els que curen de la vida material dels homes i els que aixamplen llur vida espiritual, fressant-los els camins de la joia i de la beatitat. Els uns i els altres—disortats durant segles—fa ja temps que s'han donat la mà. Abans de realitzar-se aquesta unió, es produïa l'anomalia de que els homes que a coses de l'esperit es dedicaven, eren l'instrument dels pitjors enemics de les llums espirituals. Avui encara molts d'aquests homes romanen encadenats als prejudicis socials i als interessos de casta, desviant-se, per tant, de la seva missió. Però a desgrat de tot, la consciència universal està desperta i, vulgues que no, l'esperit ha de respondre a les clamors dels que treballen i dels que sofreixen, que tard o d'hora s'imposaran, no pas per que siguin els més, sinó perquè són els més sans i els més dignes.

Georges Duhamel feu oir les seves paraules pessimistes en mig de l'atmosfera diàfana del *Pen Club* londinenc. Hi desentonaven con un plany en mig d'una festa de joia, car la finalitat mediata d'aquesta generosa associació internacional és la de agermanar l'esperit de tots els pobles en una mútua comprensió d'amor i de respecte. John Galsworthy, un dels seus membres més autoritzats, una de les glòries del partit laborista anglès ha exposat clarament la ideologia del *Pen Club* en cridar a tots els homes dedicats a les tasques del pensament per a que s'uneixin en un esforç suprem per conduir el món devers nous averanys en els que no sigui possible el retorn de noves guerres i noves injustícies. La crida de Galsworthy és una prova eloqüent de que l'esperit modern ha comprès la seva missió. Contribuïm, doncs, tots plegats, a que aquesta missió tot just ara compresa, sigui realitzada plenament.

Alfons Maseras

EL GRAVAT EN EL SEGLE XIV

UN AUTO-DE-FE

de la freda i eixuta apariència de les coses, en el fons del fons, aquells homes potser tenien raó de posar foc als llibres. Els pobres no sabien llegir.

Penseu-hi vosaltres, els que per millor dominar al poble el manteniu en la ignorància.

Rafael Campalans.

Pot aspirar-se a la direcció del món en nom d'una idea viva capaç d'il·luminar als caiguts, no en nom d'un fet brutal.

G. A. BORGESSE.

REVOLUCIÓ I CULTURA

Revolució i cultura, són coses tan estranyes l'una a l'altra, com evolució i bon sentit, saviesa i bona pràctica de la vida. Què té que veure revolució amb cultura? —La revolució, no seria precisament el contrari de cultura? —La cultura seria una cosa així tan desconsiderada envers els biològics interessos dels homes que exigís el consuetudinari, el tradicional, el convingut trastorn propi de tota revolució que s'estimí, que es respecti a si mateixa?

Es compatible cultura amb revolució? —No li caldria, mes aviat a la revolució, tota una caterva de valors ancestrals tradicionals, un excés d'ansies seculars, un imperatiu sentiment de canvi de postura sentimental? —Una revolució, no és un recurs medical, licit com qualsevulla altre, per a salvar la vida d'un poble—així com una ventosa contra una flexió de pit, segons la terapèutica antiga—i que ens preordini nostra ignorància els metges—i àdhuc els metges de llengua catalana?

Nostra modestia, més enorme encara que la vanitat dels homes,—i més audaç—diu que totes aquestes preguntes necessiten una resposta científica. Qui és avui el que té la despreocupació suficient per a prescindir de la explicació científica, oral, cultural o poètica de les coses? —L'explicació administrativa i vertical, la deixarem en segon terme i per a una altra bella ocasió.

Veïem doncs la que dona Michel Ralea, *docteur en droit, docteur ès Lettres*, en el seu volum *L'idée de Revolution dans les doctrines socialistes—Étude sur l'évolution de la tactique révolutionnaire*. —Préface de C. Bouglé, professeur à la Sorbonne. Recordem abans, que segons K. Kautsky: "Una revolució que no té èxit, no és una revolució", segons G. Richard, una revolució "és una transferència d'autoritat." i, segons Fr. Engels, la revolució "és un fet elemental, natural, regit per lleis físiques, i no per normes morals."—Voleu dir, propagandistes de la cultura a tot estrop, que la cultura—la cultura de l'home occidentalitzant-se, no participa d'aquests caràcters?

Diu Ralea: perquè el concepte de revolució sigui complet cal tenir en compte:

1.—Un moviment que no s'apoiï sobre un cos, sobre una classe, que no hagi tingut fins llavors el poder, podrà dir-se reforma, una reforma més audaç, però no obstant acordada benevolentment per la classe dominant. Si es tracta d'una lluita, podrà dir-se guerra civil, lluita de partits, canvi de ministèri, però no serà una revolució.

2.—Sense un ideal, sense una taula de valors, el moviment serà només que un alçament, una insurrecció, una algarada, un moti facílvament ofegable.

3.—Finalment, sense una transferència de poder, serà una conspiració, un complot contra la seguretat de l'Estat un crim, amb sanció en tots els còdix.

Per a distingir revolució de totes les formes que s'hi semblen, Michel Ralea, proposa la següent proposició:

"La revolució, és la conquesta del poder públic per una classe que no l'havia mai abans posseït, per imposar al grup nacional enter una nova mesura de valors."

Després insisteix d'una manera absolutament oportuna i justa sobre la *revolució-programa*, la *revolució-mitjà*, i la *revolució-òrgan*. K. Marx diu que la única viable és aquesta última, perquè la revolució "no pot ésser feta sinó per la classe obrera arribada a un cert grau d'organització i de consciència de classe."

Però, per a imposar una nova mesura de valors, cal saber quina és aquesta nova mesura pròpia que es vol imposar.—L'ideal potser fora en no imposar-e cap.—Quina seria la nova taula de manaments?—Els manaments de fora?—O, potser hi haurien amadors romàntics de la revolució per la revolució?—Això seria confondre mirerament les belles arts amb les autèntiques revolucions.

Desacreditat i tot, aquest mot revolució, de vegades, fa goig. Quan menys no, com és bell de perspectiva i de valors en perspectiva—Però, tranquil·litat, lector benvolgut i discret—la mansuetut evangèlica és avui en els gais cors. Ni tragèdia, ni violència, ni noves valors, valen la nostra calma actual "civilitzadíssima, i entusiasta.

Qui ha parlat de civilitzada revolució? —No mai. Gràcil alegria mediterrània. Qui ha parlat de revolució encara?—Infel·lic!—Cultura, cultura, aquella pràctica cultura profunda, més gran que una revolució. Això és cultura i revolució.

Cristòfor de Domènec.

ELS HOMES D'AHIR I D'AVUI

Proudhon

Proudhon, com el no menys cèlebre Fourier—del qual ja hem parlat en aquesta secció—va néixer a Besançon, en 1809. D'humil família, Proudhon, pogué seguir uns estudis elementals mercès a un protector. La vida de Proudhon entre 1825 i 1836 és bona mica fora dels moltillos corrents. Sab molt de moltes coses diverses i sense massa coneixement amb les altres. Sab l'hebreu, per exemple, i l'assaja en la gramàtica comparada, però és corrector d'impremta i, com un nòmade, fa dues voltes dintre d'aquest temps

LA PREMSA DEL SEGLE XVI

Entre la multitud de documents que han vist la llum des de que els antics Estats germànics canviaren llur estructura, no són pas els menys interessats els *Fugger-Zeitungen* els quals representen probablement les primeres temptatives en matèria de publicació regular de periòdics, entre els que han sigut salvats de destrucció. Coneixem altres empreses similars com les d'aquells mercaders reials, els Mèdici, i altres firmes mercantils de Itàlia, però no més qualques exemplars isolats d'aquells periòdics han sigut preservats i es troben repartits en diferents arxius i museus de tot el món.

La col·lecció *Fugger* es conserva íntegra i abraça el període de 1568 a 1605. Victor Klarwill ha desenterrat aquests periòdics de la Biblioteca imperial de Viena i el *Ricola-Verlag*, de la mateixa ciutat, ha reeditat alguns exemplars selectes.

El director i editor d'aquest periòdic era el compte Philip Edward Fugger, baró de Kirschbach i de Weissenborn. Ell era el gerent de la important casa de comerç i de banca dels germans Fugger a Augsburg, Baviera, i va néixer en 1546 i va morir en 1618, l'any mateix que va començar la guerra dels trenta anys, la qual va devastar i despoblar l'Alemanya. La família Fugger de Augsburg tenia a Alemanya una posició semblant a la dels Mèdicis a Itàlia. En realitat la casa dels Fugger era més important que la dels Mèdicis i tenia sucursals en totes les grans ciutats d'Europa, com, per exemple a Anvers, Colònia, Venècia, Lisboa, Roma, Lió, Constantinoble, Viena i a Amèrica, a les colònies portugueses i espanyoles.

La casa Fugger, va arribar a ésser una potència mercantil i els seus propietaris, distingits amb el títol de comte pel rei d'Alemanya (aleshores emperador del Romà Imperi), varen concebir la idea d'establir un servei permanent de publicació de noves per a lo qual podien, utilitzar—i al mateix temps prestar-li un gran servei—el sistema de relacions i l'engranatge de representants que tenien establert per tot el món. Dotats de personal intel·ligent i apte, el que primer era un intent de comunicació purament comercial esdevingué necessàriament un gran instrument de relació de fets polítics per la directa relació que aquests tenien sobre tot afer comercial. Cal tenir en compte també, que els Fugger no solzament eren els banquers de tots els prínceps d'Alemanya, sinó també els prestamistes dels sobirans d'Itàlia, de Portugal i d'Espanya i fins del mateix Papa, tenint, en aquestes operacions, esmerçada una suma quantiosa que no baixava de 30 milions de *guilders* (uns 15 milions de pessetes). La seva fortuna es calculava en tres vegades aquesta suma.

La família Fugger tenia un poder polític considerable. Està provat que ells varen aportar el diner suficient per a comprar els vots dels prínceps alemanys que col·locaren a Carles V en el tron imperial. En la Biblioteca Imperial de Viena es conserva encara una carta de Jacob Fugger dirigida en 1523 a Carles V mentre presidia les Corts de Valladolid, en la qual li diu: «Es ben sapigut i no necessita cap argumentació, que la vostra Imperial majestat no hauria sigut mai coronat sense la meua ajuda».

En 1568, el primer any de publicar-se el periòdic dels Fugger, tenien corresponsals escampats arreu del món i llur mètode d'adquirir notícies, era molt semblant al que s'estifa en la època nostra. S'interviava a les autoritats, a l'alt clero, i als caps de les guardes militars. Molts diplomàtics donaven notes oficiosos respecte a llurs països i fins hi havien noves «de societat» en forma molt semblant a l'actual.

Es publicaven dugues edicions, la «ordinària» i la «extraordinària». La ordinària era el quotidià de notícies i documents, i la extraordinària era la publicació que servia per a proparar esdeveniments importants. La subscripció a la edició ordinària costava 25 *guilders* l'any—suma relativament important en aquella època.

El periòdic era manuscrit a l'objecte de conservar el caràcter particular de la publicació. Els copistes rebien 4 *kreusers* (uns 6 cèntims) per full. A vegades, per conveniències comercials, polítics o religioses, la casa Fugger facilitava la seva informació internacional a Jeremies Crasser o al seu successor Jeremies Schifflé els quals tenien una mena d'agència Havas o Reuter miggeval i comunicaven per mitjà de la impremta les noves que podien recullir a tot el centre i sud d'Europa.

Els Fugger tenien molt bons corresponsals als quals se'ls exigia una informació verídica i comprovada. Com a bons comerciants, llur periòdic no tenia tendència política ni religiosa determinada. Era, però un bon exponent de la cultura de l'època. Els avenços científics hi eren registrats, com aiximateix els viatges d'exploració als països recentment descoberts, els conflictes militars i els motins nacionals o internacionals que els originaven, hi eren molt assenyadament estudiats. Excel·lents gravats hi eren publicats per a major comprensió del lector, dels quals podem dir-ne una mostra representant la celebració d'un aute de l'Espanya la qual cosa devia cridar poderosament l'atenció a l'Alemanya, agitada en aquella època per les noves corrents de la Reforma protestant.

S.

COSES DITES...

L'incendi de la Biblioteca

En un poema d'un gran poeta francès—Victor Hugo—hi és descrita bellament una escena colpidora, emocionant, plena d'un sentit profund...

Jo'n servo intacta la impressió d'una lectura llunyana i us la reportaré aquí tal com en aquests moments se'm renoveja, encara que les boires del record puguin deformar-ne la fidelitat. És igual.

Imagineu la descripció d'una revolta popular. La furia dels oprimits esclata tumultuosa, venjadora, implacable, i cega i brutal com una força còsmica, com un huragà desfermat.

Les turbes, esperonades pel fibló secular de la misèria i del dolor, com un monstre que trenca les cadenes, es llencen frenèticament a l'obra de destrucció. Són una allau furienta i espaventable. Fan la justícia i fan la injustícia. Ubriagades pel desbordament passional i pel esclat de la lluita, corren adele-

rades sense frè ni aturador, sense escoltar la veu dels capdells, impotents per conduir-les. Ho traspalsen tot, ho esfondren tot, ho encenen tot... Tota la Ciutat és una immensa foguera.

I arriben a la Biblioteca, i tampoc es deturen...

Arriben a la Biblioteca i hi posen foc pels quatre costats.

I quan la catàstrofe ja està consumada arriba el capdell i amb l'ànima adolorida i els ulls plens de llàgrimes pel mal sense remei, increpa i apostrofa durament al poble, als seus companys que brinquen i udolen, sinistrament il·luminats per les rojors de l'incendi:

«Que heu fet miserables... Inquisidors del pensament!

No veieu que heu convertit en cendres els més alts tresors de l'esperit humà?»...

I un dels incendiaris, qualsevol, el més espel·lifat i brut de tots, se li encara amb un gran gest de soperbia i de rebeldia:

«Què vols tu, ara! Què dotzines! Per què ens increpes si hem posat foc als llibres? No veus que no sabem llegir!»

Es horrible. Però per dessota

el tom de França. En 1837, va publicar un Assaig de Gramàtica General. En 1838, després d'obtenir el premi Suard de l'Acadèmia de Besançon s'establí a París, on publicà un follet sobre l'Utilitat de la celebració del diamanche (1839), i en 1840, la primera de les seves grans obres: Qu'est-ce que la propietat?—a la que seguí de seguida la cèlebre Lettre à M. Blanqui sobre el mateix assumpte.

Col·locat a Lyon en una gran casa de transports, li fou, llavors, ben còmode estudiar el comerç. Resultat de les seves observacions vives, fou la seva gran obra d'economia política «Le Système des contradictions économiques», (1846). En 1847, funda un diari, le Représentant du Peuple, que després de la revolució de 1848, li serví per a esdevenir un dels caps del partit socialista. Les principals idees les havia ja exposat en 1843, en una obra de filosofia política general titulada La Création de l'ordre dans l'Humanité.

Fou diputat en l'Assemblea Nacional. Les campanyes violentes des del diari Le Peuple, li valgueren tres anys de presó. Esvadit de la presó, fou capturat i amb la captura, s'esfondraren els grans projectes—Banc de canvi i Banc del Poble—que ja tenia en curs de realització. Empreromat i

Demòphil

Qüestions Sindicals Cooperatisme, Principis i doctrines

Divagacions sobre una qualificació

“LA MASSA,”

Deia un bon amic, que assistint a una assemblea deliberant es va sentir profundament indignat a l'oïr qualificar de *massa*, amb tò de doctoral despreci, a la munió del poble anònim.

Es veritat, cal indignar-se; si pensem un poc sobre aquesta designació de *massa*, a l'ensems que procurem esbrinar els motius que indueixen la majoria de les vegades a que així la qualifiquin els seus detractors, trobem que en el fons dels que l'encenen aquest mot, no hi ha altra cosa que un clam de impotència que posa de manifest l'evident fracàs dels que creient-se ciselladors d'una nova vida en la dinàmica social, han caigut en el més sorollós dels descredits, amb la fallida de les seves «invulnerables» receptes.

El concepte de *massa*, lloc comú que s'interpreta com a cosa informe, totalment anodina, mancada de voluntat i d'horitzonts, sense una guspira d'idealitat que li obri les parpelles per a albirar un món millor és el que fa un hom s'indigni quan és aplicat, amb manifesta injustícia, a munions de homes que aplegats a l'entorn d'ideals, han lluitat sempre per principis de lliberació profundament altruistes.

I éssent així, que n'están de lluny aquests pretendents a educadors del poble, de la grandesa ideal de les multituds, élls, els eters mestres en definicions de principis acatronats, jamai podrán comprendre la riuada ideal que brolla de l'ànima del poble.

La *massa*, aquesta *massa*; de la que tan malament es parla, no cap explicar el seu pensament; per això és possible que suri el *definidor*, però, en el subconscient de la seva vida s'ha format el seu silabari i un jorn podrà confegir el mot il·luminador del més profund despreci pels que mercadejaven amb la seva ignoscència. Reament és d'un cinisme aclaparador la lliçó apresada pels paràsits de les multituds; jamai confessen els seus errors més sempre atribueixen els seus desacerts a la eterna víctima, a la *massa*, que no obstant i ésser flagelada amb els més durs dicteris, respon sempre a la veu dels mentors plena d'entusiasme i propensa en tot moment al sacrifici. Homes dirigents d'esperit esclau són aquests que blinquen l'espina al davant d'ella aflagant-li les passions com el vell vassall aflagava el senyor, esperant la recompensa; mals pastors, no trnen l'heroisme de confessar els errors comesos i s'escuden en allò que ells anomenen la incomprensió de la *massa*.

Però, i que farem nosaltres si un jorn repercuteix la nostra veu en el cor de la multitud? Si així fos, no sorgiria cap

conflicte a la nostra consciència entre la propaganda i l'acció, puix no volem que se'ns titlli de haver posat a les nostres paraules l'agror virulenta d'aquest revolucionarisme eixorc que tant mal ha fet al nostre poble. No volem prometre el que no pot fer-se enganyant-nos a nosaltres mateixos. Preferim que se'ns titlli de conservadors fent obra educativa per a elevar les multituds a la màxima capacitat, que no s'ens assenyali com a gent que compta en el seu haver unes quantes dades d'epilepsia revolucionària.

Ja han passat a l'història aquells tòpics d'assenyalar la revolució a plaç fixe, i cal que no ens engresquin tampoc massa en creure que el capitalisme està en plena desfeta i que, per tant, ja és un fet imminent la caiguda catastròfica que per desgast s'havia d'operar en el món burgès.

La etapa capitalista encara té vigoroses arrels. No en va ha constituït tot un període de civilització, i per a substituir-lo, es precis que els treballadors posseixin plena consciència ciutadana a l'ensems que de classe, puix no n'hi ha prou amb lluitar com a productors per millorar les condicions del treball si no es fa també com a ciutadans, en el ordre polític, per crear noves formes de vida.

La nostra missió és doble, ens devem com a productors a les corporacions professionals, però com a homes d'ideals ens devem a la ciutat, que el seu brugit espiritual espera sempre el comú esforç de tots els ciutadans per a assolir un major grau de perfecció.

Heus-aquí doncs la nostra tasca; ella ha d'ésser un impuls constant per a la cristallització de la consciència socialista capacitant-nos per la obra de redempció que ens és encomanada. I fugirem de la estridència per sistema, perquè gairebé sempre, és un procediment que fineix elevat a la categoria de dogma el que no passa d'ésser topada circumstancial entre dos criteris que es repeleixen. Si ens equivoquem direm només que no hem sapigut complir com calia la nostra missió, però, jamai no atribuirem comodament el nostre fracàs a la clàssica *incomprensió de la massa*.

Manuel Escorsa

Per causes independents de la nostra voluntat ens es impossible publicar en aquest número cap article del nostre estimat Gabriel Aïomar

El "Benedicite" del burgés

Les lliçons de l'experiència

La situació en que's troba la organització obrera de Catalunya, i especialment la de Barcelona, no pot ésser més crítica.

Aparentment, sembla que la desfeta dels sindicats que componen la «C. N. del T.» sigui el resultat de les cruentes i sagnants repressions passades; mes hi ha altres causes que hi han contribuït d'una manera decisiva, i tal vegada han constituït el factor principal que ha causat la desfeta. Fixem-nos bé amb aquestes causes, si és que creiem que la organització obrera té de complir una missió important i volem que la compleixi a satisfacció de tots. Des de llare temps és conegut l'aforisme que diu: «la unió fa la força». Més tard n'ha surtit un altre molt més expressiu encara, que ha estat repetit arreu del món; és aquest: «La Emancipació dels Treballadors ha de ésser obra dels Treballadors mateixos». Heus-aquí dos grans pensaments que d'ésser veridicament compresos podrien ésser el basament d'una nova generació.

Però, malauradament, no ha sigut així; la majoria dels obrers no els han compresos mai, i els que els han compresos i comptaven amb algun prestigi dintre els organismes sindicals, en els moments que era més necessari desenojar-los íntegrament i amb tota puresa davant de les masses, s'han oblidat de la essència dels mateixos, i interpretant-los com la immensa majoria, s'han deixat arrossegar per aquells mateixos als que devien dirigir i preparar per a formar una nova societat. És molt amarg tenir-ho de confessar, però també seria covardia callar-ho. Era un espectacle vergonyós; tots ho recordarem. Homes que constantment parlaven de llibertat, de cultura, de consciència col·lectiva i d'altres coses per l'estil, anaven a colles resseguint fabricadors i tallers, conminant als treballadors—que no

en sabien res d'aquella consciència col·lectiva ni d'aquella cultura que els altres predicaven—per que ingressassin als sindicats, baix totes amenesses; i moltes vegades les amenesses es complien. I els sindicats sobriaven de treballadors, i a cada sindicat hi havia unes taules llargues on continuaven llargues cues d'obres deixaven pessetes i més pessetes. I en pocs mesos la totalitat d'obres de Barcelona tenia el seu carret confederal i les pessetes havien ingressat a milers dintre les caixes dels sindicats, i es deia per tot arreu que ja ho teníem tot, que sols calia imposar condicions a la burgesia i a les autoritats per que aquestes fossin acceptades, i que era necessari plantejar conflictes i més conflictes, demanar i exigir, per que l'exèrcit dels sindicalistes que a darrera hora havien sigut portats als sindicats, així ho reclamaven, i perquè els Sindicats, per ells, no servien per altra cosa, i per molts dels que ja hi eren abans tampoc.

No cal dir, que malgrat haver conseguit sindicat a tots els treballadors, i comptar amb sumes fabuloses, l'unió i la força no havien aparegut dintre els organismes obrers, i els sindicats començaren a trontollar a les primeres empentes de les forces contràries organitzades, i acabaren desfent-se per molt temps. L'organització obrera sols era efectiva en els llibres de cotització, i estava mancada d'aquell entusiasme que neix de la compenetració d'un ideal noble i el·levat, i que, per lo tant, perdura a desgrat de totes les repressions.

Passaren dos anys després d'aquella *debaute*. Alguns, alionats per la experiència, proclamaren la necessitat de reorganitzar els sindicats, procurant esmenar els errors comesos amb una conducta molt diferent, i emprant altres tàctiques més racionals i menys perilloses.

Un dels projectes que semblava que s'anava a executar amb veritable entusiasme era el de utilitzar els Sindicats com un medi per a estendre la cultura entre les files proletàries. Es parlava d'escoles, de biblioteques, d'estadístiques, de centres d'estudis socials, de conferències i de moltes altres coses, és a dir, es parlava precisament de per quècom perquè aquell segon aforisme que esmentaven pogués començar a tenir activitat.

Però altra vegada sembla que la fatalitat ha enterbolit el cervell dels que començaven a veure-hi clar, i avui aquells que ostenten la representació de bon nombre dels elements que integren la Confederació, cegats altra vegada per les passions, han perdut el sentit de realitat, impotents per a endegar l'organització vers altres camins més amples i més segurs que els que s'han seguit fins ara, no són capaços de fer altra cosa que convertir els sindicats en safarejos on pretenen resoldre l'actual crisi del sindicalisme, llençant-se continuament conceptes injuriosos els uns als altres, i no conseguint altra cosa que rebaixar la seva pròpia dignitat davant de la opinió, i a l'ensems ferir de mort a l'organització que tants esforços i tantes víctimes ha costat per a mantenir-la.

Aquestes coses, passen, i solament poden passar per la criminoso indiferència dels que s'ubent que són obrers han viscut i viuen completament apartats d'aquestes qüestions. El dia que els productors de tots els estaments socials determinin ocupar el lloc que els correspon dintre les files proletàries aportant-hi llur espiritualitat i intel·ligència, aleshores serà quan la organització obrera començarà a tenir una veritable personalitat i constituirà una força organitzada. Què esperem tots per a complir el nostre sagrat deure? No en tenim prou encara amb les lliçons rebudes? És que considerem que val més seguir arrogegats vers l'abim pels que continuament caminen mancats d'orientació? Cal meditar i prendre una resolució ferma i decidida. Els moments són preciosos i el valor de la nostra decisió ha d'estar en la consciència de tots.

F. Viladomat

LA CRISI DE L'ORGANITZACIÓ OBRERA

Organització i tàctica

Insistim sobre la necessitat de la conjunció de totes les forces obreres i sindicals per a arribar a la consecució del nostre front únic socialista. Cal repetir que nosaltres aquest qualificatiu l'apliquem genèricament a tots els que treballen pel principi de la socialització de la riquesa i l'abolició de les classes i constituir la classe única de productors, per damunt dels antagonismes, més aviat potser de raça que de principis, entre En Marx i En Bakounine, antagonismes i fins odis que han anat perdurant a través dels temps entre les multituds treballadores, amb greu perjudici nostre. Perquè no és dir res un front únic liberal i és dir molt poca cosa un front únic republicà, si no s'ens defineix l'amplitud del sistema.

Creu, doncs, necessari, per a evitar confusions perilloses, declarar francament la coincidència, en principi, amb la teoria dels homes de la Tercera Internacional i procurar adaptar-la a les nostres realitats naturals per homes que en siguin capaços. La consigna de la Internacional de Moscou per a les lluites obreres; la diversificació de les mateixes; el reconeixement del principi de les nacionalitats junt amb la llibertat pel creure dels idiomes naturals de cada país, són teories amb les quals ens sentim íntimament lligats, a l'ensems que disposats a posar tot el que poguem per a la seva consecució procurant que no es repeteixi l'absurde que moure la revolució rusa anava a la previa conquesta del Poder públic aquí, volguent fer el mateix; es propagava d'una manera infantil la conquesta més inepte i forçosament ineficaz de les fàbriques, és a dir completament al revés del que és normal.

Hem passat bona part del temps combatent-nos de la manera més despietada, entre companys, per qüestions simplíssimes, arribant a la monstrositat que mentre es reconeixien els graus de bondat i de liberalisme que tenia un governant respecte d'un altre, fent inclús insinuacions de simplicitat i adhesió a la gestió realitzada durant el seu governament, comunistes, socialistes i anarquistes es miraven com irreconciliables enemics, i en la seva ceguera obsolegada no veien o no volien veure que la reacció s'entronitzava, abstrerts en la única preocupació—diem-ho clar—de conservar l'esperit mesquí de la capelleta respectiva.

Dins l'estat espanyol, les forces conservadores formen un nucli reaccionari que té una quantitat de forces a la seva disposició molt difícil de veure, si no es fa una obra de conjunt amb preparació fonamentada i metòdica; sense això, no diré que sigui impossible, però, si no ve una contingència exterior o una lluita interna entre elles, m'atreiria a duplar de la possibilitat del seu enderrocamet.

Nosaltres tenim la sincera impressió que en matèria d'organització de conjunt, sense perdre cada grup la pròpia personalitat, no hem fet gairebé res positiu i potser hem fet molt de perjudicial, per no haver tingut en compte que era imprescindible atendre la psicologia dels treballadors i de la burgesia de cada poble, els seus

Folletons de JUSTÍCIA SOCIAL
5 Gener 1924

ORGANITZACIÓ SINDICAL

Les Comissions de Cultura dels Sindicats

Aquest assaig, que comencem de publicar constitueix la ponència que sobre, «L'obra de Cultura dels Sindicats» va desenvolupar en el ple de l'Assemblea Regional de la «C. N. del T.» celebrada a la Barceloneta el 21 de desembre de 1921—el nostre company J. Balagué Baró del Sindicat del Ram de la Fusta, essent aprovada en tots els seus extrems. A desgrat del temps passat des de que fou escrita, creiem d'interès donar-la ara al públic sense fer-hi cap modificació, per tal com, malauradament, per les circumstancies que han treballat aquests anys darrers la vida de l'organització obrera, les generoses orientacions i els bells projectes que s'hi assenyalen no han astat gairebé d'això: orientació i projectes

Fins ara els Sindicats obrers han estat absorbit absolutament per la feina de constitució. Els sindicats fins els més potents, no han arribat mai propiament constituïts. S'han vist continuament

apretats per la massa creixent del seu nombre; i sinó s'han vist sempre preocupats per a sostenir aquelles munions d'adherits; que no altra cosa és l'haver d'estar continuament sobre els seus associats. Entitat que es veu precisada a aquesta indescribable atenció, no és entitat constituïda.

Per altra part, els homes que han figurat al front d'aquestes organitzacions, si bé pel sol fet de posar-s'hi ja són mereixedors del títol d'amants de la cultura, malgrat potser alguns desacorts, i temir, cesa innegable, una idea ben precisa de l'alta transcendència de les funcions culturals, no hi han prestat pas sempre l'atenció necessària.

Segurament que això va ésser per no haver-se donat compte, abstrerts amb allò que estaven resolent, o sigui qüestió de cada dia, de l'importància que en aquells moments i tot tenia per al poble la cultura.

Tots deien que sí, que era precis de fer aquesta feina però... per més endavant. Avui, apresada dolorosament una tremenda lliçó, veuen que és arribat aquell moment. Aquell plaç que donaven de més endavant, ja ha vençut. Indubtablement, és hora de fer aquella feina que sempre s'ajornava i que fins hi havia moments que era apartada com si semblés que prou temps hi hauria per fer-

la. Considerant que tothom té fixa la mirada en les organitzacions obreres, es fa precis recordar aquell crit de:—O ara, o mai!

Sortadament, l'obrerisme s'ha donat amplemet compte de la imprevedible, de la inajornable precisió de sembrar aquesta lleuor de cultura, i vol dedicar-s'hi amb la fe que posa en totes les seves obres. En tenim la immediata prova en la creació de comissions de cultura en el sí dels sindicats.

De la fundació d'aquestes Comissions es del que avui ens ocuparem.

Les *Comissions de Cultura* dels Sindicats han d'ésser organismes que tinguin al seu càrrec tres menes de funcions ben delimitades, i a les tres han de dedicar-hi per igual la seva atenció.

Si una ha de ésser la educació de la joventut del sindicat respectivament, l'altra, la conquesta i manteniment de la confiança de l'opinió i la tercera, tot quan es refereix a l'instrucció de nostres infants, al problema de l'escola propiament dit.

Tinguin's ben entès que com a funció primera he parlat de la *educació*, i no pas de la instrucció, per qual qüestió farem un estudi apart.

El donar aquests tres aspectes a la feina de les tals comissions, és atenet

a que per una banda és d'urgent necessitat l'enlairar el nivell educatiu de les joventuts obreres, per així fer-les ben vistes arreu, a la vegada que amb l'afinament espiritual que la educació aporta, fer-los aptes per l'estudi i la comprensió fonda i serena dels problemes que ens envolten, i que molts, amb tot i predicar la seva solució, no la saben veure i parlen tan sols per reflexe.

No em refereixo pas, naturalment, en parlar d'educació, a l'inculcació de regles de bon tracte, sinó que en parlo en el sentit ample de la paraula. Això és, com a desenrotllament de les facultats morals i intel·lectuals i desvetllament del sentiment de dignitat.

Si dono com a primordial per les «Comissions de Cultura» la tasca de conquesta i manteniment de l'opinió favorable envers els sindicats, es per opinar que no hi ha ningú com elles, tan indicat per fer-ho.

Es de creure que aquestes Comissions, des dels seus primers actes, constituirán la nota simpàtica a fora dels sindicats, per una part, i per altra, que a elles hi acudirán els escullits, lo més selecte del camp obrer, i per tant serán, sense esforç, les que representaran lo més solit i eficaç dels sindicats mateixos, als quals, si volen portar endavant el seu programa a viure amb seguretat,

els ha d'importar en gran manera l'assistència de l'opinió.

Això, no obstant, no vol dir pas que hagin d'ésser les dites Comissions les veus cantants i la genuïna representació del Sindicat, no. Al Sindicat hi ha d'haver la seva Junta Directiva, cap visible i únic, la qual es cuidarà de portar-lo per als camins que cregui convenient. Per lo tant, no ha d'ésser absorbit per la Comissió de Cultura, com també, a la vegada, aquesta ha de fer el seu camí sense estar massa influenciada per la Directiva. En la vida pràctica dels Sindicats, més d'una vegada es veurà que no podrien viure fusionades o massa intervingudes unes per altres.

Es precis, doncs, per que la Comissió de cultura pugui portar a terme els seus plans, que disfruti de vida perfectament autònoma.

I si ha d'ésser així és perquè les Juntes dels Sindicats han de comptar amb l'atribució d'emmenar el Sindicat pels camins de la lluita, pel desenrotllament del Sindicalisme devers la fita revolucionària que té marcada.

De cap manera una Junta deu separar-se d'aquesta ruta. Si ho fes amb l'interès de salvar al Sindicat, el que faria fora destruir-lo, ja que li llevaria el caràcter que necessàriament ha de tenir. Forçosament, en aquest aspecte,

el Sindicat més d'una vegada xocaria potser violentment i tot, amb lo constituït i per consegüent amb l'opinió.

Aquí, doncs, es precis que la Comissió de Cultura faci acte de presència, que sigui l'altre plat de la balança del sindicalisme, perquè se li dongui la beligerància que potser es negaria al Sindicat com a tal, a fi de que sigui escoltada i li conservi el prestigi.

Qui són els que han de formar la Comissió? Per endavant dic que no han d'ésser els que pertanyin a la Directiva. Tenen d'ésser homes completament lliures de tota preocupació immediata de lluita i a la vegada gent voluntariosa, que senti amb goig aquesta classe de feina. I no temem pas que tothom s'abocui cap aquest sector deixant en blanc el camp de les funcions de sindicat, no. Precisament en el camp productor, a causa de la mateixa formació dels obrers, seran per ara i tant en proporció immensament superior els que preferirán la activitat nerviosa de una Junta o d'un Comitè que no la concentrada i serena de la Comissió. D'aquesta manera es produirà una selecció natural: sols hi anirán els que s'hi sentin atrets de veritat, i així la Comissió estarà en el seu centre.

J. Balagué Baró.

sentiments, costums, virtuts i fins els vicis, enduts per la mania de volguer intervenir a tot arreu amb els mateixos procediments. Així, a cada instant s'ha fet evident aquesta combativitat entre els diferents sectors del socialisme, tament com si es tractés una concurrència de productes comercials, portant això, com a conseqüència, aquesta manca de respecte a les variants de la ideologia social dels productors, pedra filosofal per la possibilitat del bloc general que ha de conquerir l'emancipació integral dels humans.

La qüestió doncs, no estriba en moure's més i caminar més depressa, sinó en fer més feina i recórrer més camí, que això no és cap perjudici en front d'un fet eventual possible, si realment, existeix capacitat revolucionària. Companys intel·ligents i capaços de fer aquesta obra no en manquen. Que deixin la torre d'Ivori i que vinguin a fer aquesta feina constructiva. Fins crec, davant dels perills de les circumstàncies considerades en tots els ordres, que tenim el dret d'exigir-los-hi.

Joan Fronjosà.

Després de l'Assemblea de Granollers

Als obrers de Barcelona! Als sindicats!!

Jo voldria tenir totes aquelles condicions que calen, al escriure la ressenya de la Assemblea plenària celebrada el passat diumenge a Granollers, per demostrar que es possible traspassar a la ploma la visió exacta del que ocorregué. No reunint tals condicions, procurarem suplir-les amb la màxima voluntat, per tal que els nostres companys i llegidors, puguin assabentar-se del moviment obrer de Catalunya.

Les forces obreres pertanyents a la Confederació Regional de Catalunya, foren convocades a un Ple de Sindicats, per determinar les solucions més convenients, per a solventar els següents punts: 1. Orientació i situació del diari "Solidaridad Obrera"; 2. Les discrepàncies entre Sindicats de Barcelona. Medis per a que s'acabin; i, 3. Situació dels companys presos.

Després d'un canvi d'impressions, es convocà que la Assemblea es celebri en el local de la "Unión Liberal", per ésser insuficient el del Sindicat, donat el gran nombre de delegats i companys curiosos de presenciar l'acte. A les 10 i mitja del matí, el secretari general de la Federació Regional, fa un exordi adreçat a la bona voluntat dels delegats, per a que tractin totes les qüestions que es plantejgin amb altesa de mires, i amb l'interés que la classe treballadora es mereix.

Nomenada una Comissió revisadora de les credencials dels delegats, i portada a terme la seva tasca, assabenta a l'Assemblea l'anormalitat que inclou, l'haver-hi dues representacions metal·lúrgiques de Barcelona. El Comitè Regional declara que ell sols reconeix, la credencial que segella i firma la Junta, per ésser l'entitat que pertany a la Confederació.

A desgrat del que representa la falsificació realitzada, i la categòrica declaració del Comitè Regional, el Secretari General del mateix donà curs, a unes propostions irregulars i fora de lloc, les quals per la seva incongruència i finalitat perturbadora, donen per resultat el que sigui exclòsa de l'Assemblea la delegació del Sindicat Metal·lúrgic de Barcelona.

Hem fet amb tota intenció, fins aquests moments, la freda ressenya de l'apertura de l'Assemblea, a fi d'orientar els nostres companys, objectivament, per a la crítica que anem a exposar.

Per dissort de la classe treballadora del nostre poble, el Ple de Granollers no ha tingut altra finalitat que enfosquir més encara la nebulositat que regna dins els medis obrers, d'un temps ençà. Com se compren, sinó, que havent-se de discutir l'orientació del diari, no es discuteixi aquesta, que és, la que ha produït la seva situació precària, i sols es demanin diners i més diners?

La situació de Barcelona s'ha d'aclarir? Doncs, no's tracta, i en pans!—Que els presos no cobren i les seves famílies passen fam i misèria?—Doncs obrim una subscripció i dintre unes quantes setmanes, si no canviem de parer, formarem una nova Comissió per a aquests afers.

Aquesta és ja feina, que els homes que dirigeixen la Confederació, creuen que s'ha de fer? Nosaltres, sindicalistes i pertanyents a la Confederació, demanem que s'acabi d'una volta, tanta incapacitat, produïda sols, per pretendre fer de la organització, una sucursal de determinada secta mixtificadora d'uns ideals de pau i germanor.

Quan es crida l'organització per discutir la actuació passada, no deuen emprar-se jocs de mans, per a escamotejar la discussió, anulant sense motiu a la part més afectada, que en aquest cas era el Sindicat Metal·lúrgic. Es que es temia la seva justificació? No.—Lo que, es tractava, era, de no rectificar noblement, puix amb aquesta rectificació s'hauria demostrat la incapacitat de molts companys per continuar detentant els llocs de la direcció que ocupen. Cal, doncs, que tots els obrers d'aquest poble, comencem a fixar-nos bé, amb el deure, que tenim de concorrer i d'intervenir en els nostres Sindicats, perquè les dites anormalitats acabin per sempre més, perquè els drets dels individus, i dels Sindicats, no siguin trocejats, ni per la imposició de cap grup, ni per la ignorància de cap Comitè.

Dolorosa és, per nosaltres, la impressió del Ple de Granollers. Els obrers de Barcelona com mereixedors de més respecte, i el nostre desinterès obliga a una major claredat de procediments.—No volem conxorxes, i no diem, que siguin mantinguts els principis, perquè es de-

mostrà amb l'acte del diumenge, que aquests, són molts lluny d'aquestes lluites, i ara no els defensen, ni els mateixos "apòstols" que en tot moment els re-treuen.

Roch Guinart

Aquesta fulla és un camp obert, i accepta la col·laboració de tots els homes d'idealitat generosa. Dels articles signats en són responsables llurs autors

A les Agrupacions Obreres
En previsió de futures comandes d'aquest EXTRAORDINARI, n'hem fet un tiratge especial, per damunt de les necessitats previstes, a l'objecte de poder servir exemplars als qui després desitgin obtenir-ne.

Nosaltres sostenim que el Sindicat és el medi que pot proporcionar-nos el domini de la nostra tècnica professional, però al mateix temps—i això és molt important—acreixer els graus de la nostra capacitat col·lectiva per a les pràctiques de Socialisme.

SALVADOR SEGÜÍ.

El número pròxim

Contindrà dues planes preparades per aquest extraordinari consagrades a

GRANS CONTROVERSIES Socialisme i Sindicalisme

Contenint interessants articles de redacció i els discursos de H. Lagardelle, J. Guesde i E. Vaillant al Congrés francès de Nancy de l'any 1907.

L'història dels moviments revolucionaris

amb documentats treballs dels nostres redactors sobre "La Internacional" i un capítol de la notable obra inèdita de Manuel Reventós, "Els Moviments Revolucionaris a Catalunya en el Segle XIX" i articles d'Alomar, Campañans, B. Farré, "Galdric", Serra i Moret, Domènec i altres

Folletons de JUSTICIA SOCIAL

5 Gener 1924

CRÍTICA

MARIONETES, llegenda d'amor i de villesa en cinc parts d'Enric Lluellas, estrenada al Teatre Espanyol.—Amb aquesta obra, Enric Lluellas ha revelat posseir uns veritables dots d'autor dramàtic i de conèixer a fons els ressorts del teatre. «Marionetes» és la eterna història de la dona calçada al vici i arrossegada fatalment pel vici; però, En Lluellas ha sabut fer original aquest argument vulgar. La trama de la seva tragicomèdia, que ell en diu llegenda, és portada amb novetat i amb art. Les cinc parts ens mostren cinc ambients totalment diferents i fins i tot oposats, però a través de tots ells hom segueix amb interès el fil de la obra. Els tipus, variats i nombrosos, estan pintats amb justesa; el de la Neus, la protagonista, no obstant, queda una mica confós en alguns instants. Els detalls són molt cuidats: quan tem que una situació dramàtica resulta un xic barreja, fa sortir un personatge còmic, i en crea un de nou quan seria estrat pels cabells fer aparèixer un de conegut; si es fa un erriu en escena, després tot just s'en parlaria com un robotari per amor, el lladre dona els diners a l'amada amb un gest elegant. Llastima que l'Enric Lluellas hagi seguit massa els passos de l'Amichiesi!

La Companyia de l'Espanyol interpreta amb veritable encert «Marionetes». El gran Santpere va estar bé com sempre, donant-nos un Llauna deliciós. En Vergés molt just. Cal esmentar, també, el treball de les actrius senyores Casals, Visita López i Pla i el dels actors Zenón, Alfonso, Capdevila i Torno.

COMPANIA FRANCESA DE GRAN GUINYOL, al Teatre Poliorama.—Al Teatre Poliorama hi ha donat quatre representacions una companyia titulada «Le Grand Guignol de Paris», dirigida per Albert Levy.

El guinyol és un gènere dramàtic inferior, i en el qual tot l'art rau, gairebé, en el treball de l'actor. Malgrat d'això, el guinyol és prou interessant per a amollir-se, sense perdre per res

la seva emoció, a la ploma d'un bon escriptor.—Una obra de guinyol és breu, o més ben dit, concisa. Consisteix en una trama intensa i senzilla, poc amiga d'escenes secundàries, que captiva i emociona l'espectador, i acaba amb un desenllaç punyent, tràgic. L'interès del públic no es concentra en el desenrotllament ni en el final de l'obra, sinó que el desenrotllament i el desenllaç són una conseqüència de l'emoció donada en les escenes d'exposició, en les qual hi ha la veritable tragèdia.

Ha conseguit això la companyia que darrerament es presentà? No, en absolut. El públic sortí del Poliorama decepcionat.—Aquesta companyia de «Le Grand Guignol de Paris» no és res més que una companyia francesa guinyolesca, integrada per dos o tres actors que en «Le Grand Guignol de Paris» són segones o terceres parts i d'un restant de *bolistes* ben poc recomanables. Ens presentaven els guinyols sense poguer causar cap emoció; les escenes més tràgiques feien somriure, si algun cop impressionaven al públic, per alguns breus instants, fou degut a trucs dolents i repugnants, com en «La Viol», on un bol·lec treu els ulls al company de cel·la per a veure-li ell, o en «La frim», on veiem un home morir escanyat de sed i ahora un altre que perd la raó. L'interès per la tragèdia dels personatges no li posaren mai, si no és en «Une nuit dans la boue» i potser una mica en «Luis», i això, encara, perquè es tracta de dues obres, especialment la primera, que tenen un art literari, independent del que hi puguin posar els actors.

La companyia, com havem dit, no és res. Albert Levy i Louis Baert tingueren alguns moments felïços, en aquelles que s'havien format al costat d'una bona escola; sempre, però, eren iguals, de manera que després de veure'ls el primer dia, l'endemà ja podiem endevinar en cada situació quin fora el gest exacte que farien. Mlle. Cart, malgrat d'ésser una actriu que no es fa simpàtica, interpretà bé dues o tres situacions. Els altres... més val no parlar-ne. La direcció de Mr. Levy va ésser discreta. La presentació podia competir amb la que estem habituats a veure al Teatre Romea.

La companyia alternava els guinyols amb uns vodevils grossers. Els interpres no estigueren pas millor que en els guinyols; a més a més, resultaven exageradament apallatsos. Només «Après-vous, capitaine» fou representat amb gràcia.

EL PECADO BLANCO, comèdia en tres actes de Pablo Cabestany, estrenada al Teatre Goya.—Pablo Cabestany ha fet una obra delicada, subtil, suggestiva. Es el cas de la dona que no peca per covardia i pel que diràn, i el de la nola intel·ligent que no té aquests miraments, però sap imposar amb més dignitat el seu bon nom. «El pecado blanco», encara que decalgui un xic en el tercer acte, és altament interessant i vestida d'un diàleg floridíssim i graciós i d'una gran teatralitat. Els tipus estan ben pintats.

Cal fer una lloança de l'acurat treball de les actrius senyores Ortega i Diaz de Artigas, que ens donaren uns protagonistes molt justos.

VIDOCQ, peça de Arthur Bernède i Pierre Gilles representada al Teatre Romea els dies 15 i 16 de desembre.—René Navarre i Elmiré Vautier. «Ça va et ça va», com deien els programes, han donat dues representacions de la peça en quatre actes de Arthur Bernède i Pierre Gilles «Vidocq» de la qual dient-ne que pertany a la sèrie dels drames policíacs, ja creiem dir-ho tot. «Vidocq», a més a més, no té trucs nous i tots ja es prevenen des del començament.

René Navarre i Emile Vautier, dins del seu gènere, varen estar bé, encara que no són el que les seves creacions cinematogràfiques feien pensar. Els altres artistes, fluïxos. La presentació, lamentable.

LES TRADUCCIONS.—Per manca d'espai, no ens es possible, en aquesta secció mensual, parlar d'altres obres que d'aquelles que valen la pena i es representen a Catalunya en la seva llengua original. De totes manevreres no volem deixar d'esmentar les traduccions de «El barret de cascabels» del formidable Luigi Pirandello, versió de Josep M. de Sagarra, «El visir de Leukeran» del comedidgraf turc Mirza Feth Ali Akhend Zade, traducció de J. Pous i Pagès, i «Romanticisme» de Juli Dantas, traducció de I. Ribera-Rovira, totes tres represen-

tades al Teatre Romea; «Trens de luxe», d'Abel Hermant, nostrada per Carles Capdevila i estrenada al Teatre Espanyol; i les versions castellanes «Seis personajes en busca de un autor» de Luigi Pirandello, «El timbre de alarma» d'Hennequin i Daen, ambdues presentades al Teatre Goya, i «La baronesa» del comedidgraf i novel·lista català J. Pin i Soler, estrenada al Teatre Poliorama.

EDIP

La Dança

SACHA GOUDINE.—Ha tornat a presentar-se a Barcelona el notable dançari rus Sacha Goudine. El Sacha d'avui no és ni de molt aquell artista que coneguerem tres anys enrera interpretant els ballets de «Xofer, al Palau».

I és que Sacha Goudine és un dançari de ballets russos i de danses clàssiques. Ell té la possessió l'agilitat, de la precisió i de la expansió, però està mancat de la gràcia, i aquelles tres qualitats en una bella dansa, dansada per un bon artista com Sacha Goudine, no necessiten molt de la gràcia del dançari. Ara, Sacha Goudine ens presenta una dansa moderna i frívola, en la qual l'agilitat, la precisió i l'expressió sense la gràcia són ben poca cosa. De totes maneres, l'home que no coneixia Sacha Goudine hi endevina tot seguit l'artista amagat.

El Cinema

LES DUES ORFENES, per David W. Griffith.—«Orphans of the Storm», la famosa obra de l'escriptor nord-americà Adolphe d'Ennery, ha estat filmada pel director d'escena més formidable i més artista: David W. Griffith. La presentació d'aquesta pel·lícula, doncs, resulta l'art més bell que hem vist; no és possible ja reproduir amb vivesa i amb més emoció la gran Revolució francesa, no és possible acostar-se més a les costums i a totes les característiques de l'època que de la manera com s'ha assolit en aquesta obra.

«Orphans of the Storm» és la història desventurada de dues germanes, la una víctima de la degeneració de la aristocràcia, l'altra víctima d'aquelles animetes vils i sense cor, al·ligonades per la villesa dels poderosos,

que viuen en les dissorts alienes. El triomf de la Revolució, l'adveniment de la democràcia, torna la felicitat a les orfenes.

Tots els actors interpretaren amb precisió els seus papers. Lillian i Dorothy Gish han fet una veritable creació de les dues orfenes; quan les dues noies, després de perdudes des de molt de temps, es troben per primer cop, malgrat de la fredor de la pantalla cinematogràfica, causen una emoció a l'espectador. Si algun defecte els havem de trobar és que, potser, han exagerat un xic massa la ingenuïtat. Lillian Gish, per damunt de la seva germana, té una gràcia encisadora i una d'aquelles cares sempre iguals que a cada instant tenen una magnífica expressió diferent, justa en cada circumstància. El Cavalier de Vaudrey, l'enamorat de la orfena víctima de l'aristocràcia, va ésser encarnat amb mà mestra per un actor que es presenta per primer cop a la pantalla amb aquest paper, la qual cosa ens revela fins on pod arribar aquest artista: Josep Schildkraut. Monte Blue ens podia donar un Danton millor.

«Orphans of the Storm» ens pinta magníficament la degeneració de la aristocràcia i les excel·lències de la democràcia. «Les dues orfenes» ens ho posa amb cruesa davant dels ulls i ens sembla que estem contemplant aquell marquès de Praille aixefant una criatura amb la seva carrega i preguntant als lacais si els cavalls s'havien fet mal, les escandaloses orgies de la noblesa, banyant a les dones en sortidors de vins i llençant la vida que hauria bastat per apuigavar la fama de tot un poble, els cruels turments que els comtes de Linières donaven als seus súbdits..., i mostra la revolució d'una tal manera que la fa simpàtica a la majoria, que troba, com havem sentit dir, que allò és una «revolució assenyada».

El final de la obra, accentuat en la pel·lícula, per la fretura que «acabi bé», resulta infantil. La felicitat de les dues orfenes i del Cavalier de Vaudrey, assolida pel triomf de la Revolució, rebutja aquella apoteosi carrinclona, on apareixen dues famílies reunides i Danton, al darrera, donant-los una mena de benedició que quasi quasi podria ésser papal. Els tipus de

SETMANARI SOCIALISTA

Justicia Social

2.ª època

CIÈNCIES - LITERATURA - ARTS

REDACCIÓ:

Carrer del Pi, 11. - BARCELONA

ADMINISTRACIÓ:

Marçal Badia, Llovera, 13. - REUS

REDACTORS I COL·LABORADORS:

Gabriel Alomar - Serra i Moret. - Josep Compañans - Alfons Maseras - Dr. Aiguadà Mireu Cristófor de Domènec - C. Fages de Climent J. Llorens i Artigas - Dr. Emili Mira - J. Paig i Ferrater - Dr. Joaquim Xirau - Francesc X. Casals - "Apo" - Rosend Llates - Dr. Montanyà Pastor Valdeperas - Roberto Marvasi - Manuel Galés - René Lyr - Joan Comerma - Alfred Gual - Dr. Andrés Ovejero - Josep Ricart Sala Manuel Escorza - Josep M.º Pons Sabater J. Rucasans i Merzadé - Rafael Campañans - Josep M.º Tallada - Joan Montserrat - Emili Soler - Pere Gorga - F. Canudas - Josep M.º de Sucre - J. Roure i Torrent - Manuel Alcántara Garsari - Dr. Cosme Hofes - Ignasi Iglesias - Carles Rahola - Bellf Dalmau - Joan Fronjosà - Dalagud Baró - R. Rafols Camí - J. Francés - Jaume Cardós - J. Duran i Guardiola - Puig Polador - Joan Ors. - Dr. Josep Amorós.

PREUS D'ABONAMENT:

A Catalunya: Trimestre, 2'50 ptes. - Mig any, 4'50 ptes. Un any, 8 ptes.

JUSTICIA SOCIAL és l'únic periòdic socialista que es publica a Catalunya. Teniu el deure d'ajudar-lo.

SUSCRIVIU-VOS-HI

personalment a la redacció o a l'administració, o bé trametent l'import de l'abonament a l'administrador, amb segells de correu, gir postal, etc.

Si ets conscient veuràs clarament el camí del teu deure:

Com a home, has d'ésser socialista.
Com a obrer, sindicalista.

IMP. BIRNATHA.-LLOVERA, 18.-REUS

LA CARICATURA A RUSSIA

L'UNION